

FROSTAVALLEN

Konstnårsresidens

MARK AAHM10: Examensarbete i arkitektur/
Degree Project in Architecture, LTH 2020

Frostavallen konstnårsresidens/
Frostavallen artist residence

Författare: Johannes Alm

Examinator: Christer Malmström

Handledare: Thomas Hellquist

LUNDS
UNIVERSITET

MARK AAHM10: Examensarbete i arkitektur/
Degree Project in Architecture, LTH 2020

Frostavallen konstnårsresidens/
Frostavallen artist residence

Författare: Johannes Alm

Examinator: Christer Malmström

Handledare: Thomas Hellquist

Abstract

Based on hikes and research an artist residency is created where one as a visitor or artist have a good prospect of creating something within the unique character of mittskåne. Inspiration has been found in local authors and poets but also from the area itself. Frostavallen, which became the site of this project, has a rich and very interesting past. Through this project I hope to revitalise the area and possibly similar areas by highlighting its possibilities and history. The result is a place of dramatic character both in terms of its location and history but also in terms of its design.

Light and the landscape has played a central role throughout this project, but also the meeting between artist and spectator. The proximity to Skåneleden has been taken advantage of by gathering its services by the foot of the new project. As a result of this, a place, where people with different interests and incentives meet, is created. From this place a narrative upwards towards the central part of this project is then commenced, where you as you go get a insight in to the life here.

Sammanfattning

Utifrån vandringar och undersökningar skapas ett lokalt förankrat konstnårsresidens i vilket man som konstnär och besökare har goda möjligheter att bygga vidare på den karaktär som mittskåne erbjuder. Inspiration har hämtats från lokala författare och diktare men också från bygden i sig. Frostavallen, vilket valet av site föll på, har ett rikt förflutet och en unik historia. Genom det här projektets introducering har ett återuppväckande av en plats eftersträvat. Resultatet blir en plats av dramatisk karaktär både genom dess historia och läge, något som speglas i projektets gestaltning.

Ljuset och landskapet har spelat en central roll genom hela projektet men också mötet mellan konstnär och betraktare. Närheten till Skåneleden har utnyttjats och tagits tillvara på så tillvida att de funktioner som hör dit nu samlats vid foten av det nya projektet. På så sätt skapas en plats där människor med vitt skilda mål kan mötas. Från den platsen påbörjas sedan ett narrativ uppåt mot själva huvudbyggnaden där man längs vägen får en inblick i den vardag som pågår här.

Innehåll

Inledning	1	Planer	
Bakgrund	5	Takplan	61
Historia	9	Plan 0, utställning	63
Undersökning	11	Plan -1, privat & ateljé	65
Frostavallen	15	Plan -2, verkstad	67
Dagstorp	17	Sektioner	
Namnlös Plats	19	Sektion A, utställning	69
Litteratur	21	Sektion B, källare	71
Lokala aktörer	23	Sektion C, verkstad	73
Site - Frostavallen	25	Sektion D, omgivning	75
Värdet av rekreation	30	Axonometri	
Höör och Frostavallen 2035	31	Ateljé	77
		Privat	78
Inspiration	33	Perspektiv utställning	79
Referenser	35	Fasader	
Koncept, idé	37	Fasad 1, väst	81
Frostavallen idag, bilder	41	Fasad 2, syd	83
Site-plan	43	Fasad 3, norr	85
Site-bilder forts	45	Fasad 4, öst	87
Site-analys	47	Vyer	
Processfragment	49	Närmande	89
Strategi för området runt	55	Ateljéer	91
Program	57	Kök	93
Finansiering	58	Kyrkbacken	95
Användare	59	Trädklättring	97
Schema	60	Diagram	99
		Material	101
		Konstruktionsstudie	103
		Reflektion	105
		Källor	107
		Bildkällor	108

Foto Johannes Alm

Inledning

Personlig koppling & ett sökande

Jag valde att i mitt examens-projekt arbeta med ett område som jag personligen har en stark koppling till. Efter studier och projekt i bland annat Västerbotten, Stockholm, Indien, England, Wales och Japan kände jag en stark motivation och nyfikenhet till att jobba med det område jag är uppväxt i, mittskåne.

Genom vandringar och studier i dess historia och nutid sökte jag skapa mig en uppfattning av området. Det här i samband med min personliga koppling till området, i vilket jag spenderat mycket tid i under min uppväxt, såg jag som en bra grund till ett projekt i vilket mittskånes identitet styrks.

Min ambition var att skapa ett lokalt förankrat konstnärsresidens i vilket man som konstnär och besökare har goda möjligheter att bygga vidare på den karaktär som mittskåne erbjuder.

Allteftersom mitt arbete fortgick begränsade jag vidden av mina undersökningar för att slutligen arbeta vidare med en specifik plats inom området. Där gestaltade jag ett projekt utifrån de förutsättningar som fanns. Genom konkreta exempel-platser reflekterade jag över arkitekturens möjligheter och risker i ett område likt mittskånes. Funderingar och tankegångar följdes initialt utan ett visst mål i sikte, vilket ledde till reflektioner ej bundna till ett visst projekts existens.

Min metod bestod i stort av ett flertal sökande, Först ett sökande efter en karaktär och identitet. Därefter en plats och ett formspråk. Men likaså ett sökande efter min egen plats som arkitekt i det här.

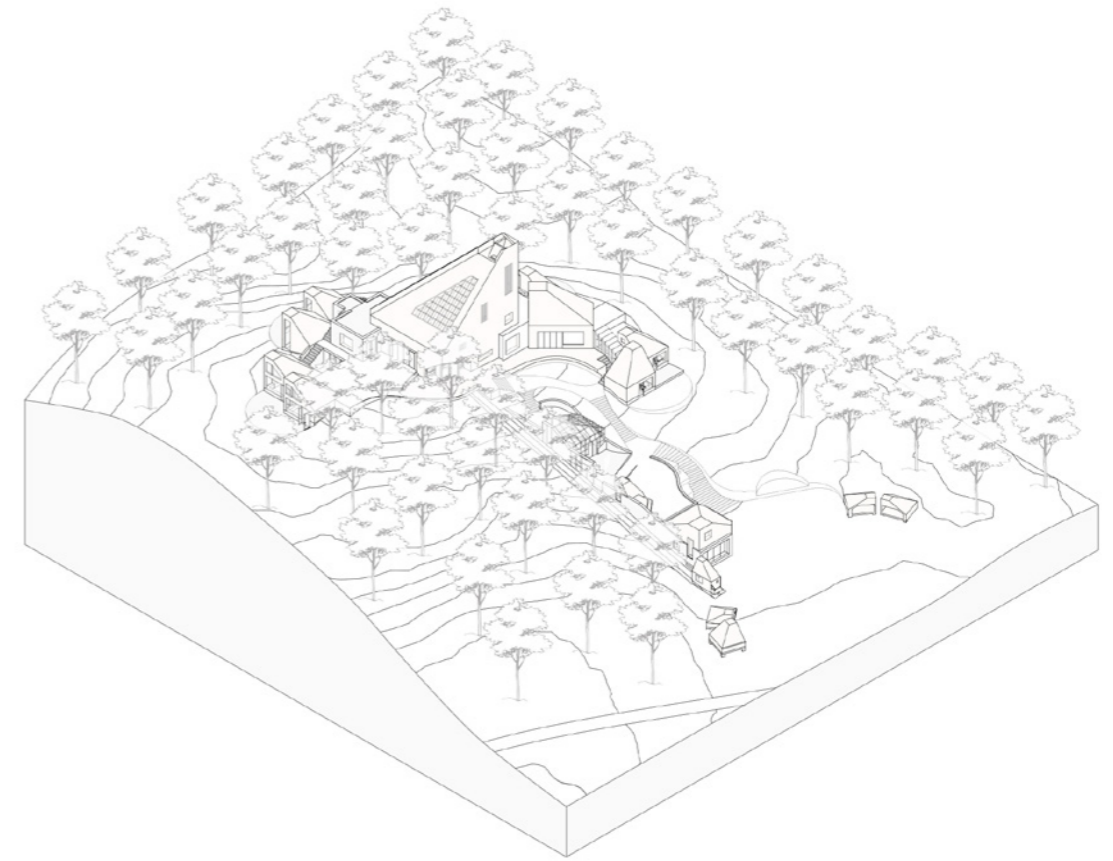

Foto Johannes Alm

Foto Johannes Alm

Foto Johannes Alm

Bakgrund

Forskning och det flerkärniga Skåne

Det här projektet har varit ett försök att belysa och aktivera ett område som i många fall hamnar gömd i statistik och inklämd emellan två drivande regioner i Skåne. Mellanskåne, eller mittskåne är ett område med särskild karaktär och ett unikt kulturlandskap. Genom att introducera ett kultur-engagerande projekt hoppades jag kunna bidra till att aktivera en landsbygd i svårighet samtidigt som jag genom ett utmanande projekt fick möjlighet att utveckla mina färdigheter som arkitekt.

Det finns en växande lista på vetenskapliga undersökningar och publikationer (exempel nedan) vilka påvisar hur konst och kultur kan stimulera landsbygden. Det här projektet bygger vidare på dessa exempel i ett försök att öka intresset för liknande projekt och i detta fall en viss plats, som i sin tur kan leda till framtida initiativ som ytterligare styrker landsbygden i form av gemenskap, stolthet och identitet.

Bamford. A visar bland annat hur forskning från USA, Storbritannien och Australien finner att konst kan hjälpa att skapa både sociala och kulturella band inom mindre kontaktnät. Även *McQueen-Thomson. D* och *James. P & Ziaguras. C* visar hur konst-relaterat engagemang kan öka samarbete, medvetenhet av lokala frågor och minska social isolation.

Därtill har *European Network for Rural development* bekräftat ovanstående påstående och har genom pågående projekt såsom bland andra ”Inland project” stöttat och genomfört lokala projekt som i praktiken berör och söker lösningar på dessa frågor.

Mellan åren 1996 och 2002 hade Skåne en naturlig folkminskning. Enda sedan dess har det varit en naturlig folkökning och under de senaste åren låg den på mellan 3500 och 4000 personer per år.

En genomgående trend är att de västra länen lockar flest nyinflyttade. Under 2018 stod de västra delarna av Skåne för 81% av Skånes totala befolkningsökning. Trots denna fokusering på just dessa delar var det bara Simrishamn kommun som registrerade en negativ befolkningstrend. Det kan dock till stor del förklaras genom att kommunens boende består till stor del av semesterboenden vilkas ägare inte är skrivna i länet. *”Hur har det gått i Skåne?” Region Skåne*

Region Skånes statistik bygger i många fall på en uppdelning av Skåne i 4 delar, Sydvästra, nordvästra, nordöstra och sydöstra. Detta leder till en viss oklarhet kring just mellanskåne-området eftersom det inte redovisas separat. Det här är en uppdelning som i teorin är ganska logisk men som i verkligheten skapar viss förvirring.

Region Skånes rapport ”Regional utvecklingsstrategi Skåne 2030” återkommer flera gånger till Skånes unika ”flerkärniga ortstruktur”.

”Med sina städer och nära 250 mindre tätorter har Skåne en mycket större tätortstäthet än någon annan del av Sverige, med korta avstånd och hög tillgänglighet. Den flerkärniga och täta ortstrukturen ger ett annat resemonster än andra storstadsregioner och Skåne har inte traditionella förorter.”

Samtidigt betonar man hur Skåne agerar som ett globalt nav och mötesplats.

”Vi är en del av Öresundsregionen, integrerat med Köpenhamn och hela Själland i en gemensam arbetsmarknad. Copenhagen Airport ger oss direkta länkar till hela världen. År 2030 är det öppna Skåne nära sammankopplat med grann-regionerna i Sydsverige och har ett utvecklat samspel med Stockholm, Hamburg, Berlin, Oslo och södra Östersjöområdet.”

En risk med det här synsättet är att Skåne ses som en likartad enhet. I ett globalt perspektiv kan det vara nödvändigt men när man lokalt i viss mån drar det till att Skåne tillsammans ter sig som en större stad finns risken att de lokala nyanserna förbises.

Rapporten berör den här risken och regionen har tagit fram en strategi för ”Det flerkärniga Skåne”. Emellertid

återkommer man till att jämföra Skåne med bland annat Toronto, Tokyo, Stockholm och London.

Det finns alltså en viss ambivalens kring hur man ska se på Skåne, något som tycks vara återkommande genom Skånes historia.

Det här projektet har direkt eller indirekt berört följande mål från Region Skånes rapport.

Dra nytta av kulturen som utvecklingsfaktor

”Ett ökat deltagande i kulturlivet bidrar till medborgarnas välbefinnande och regionens utveckling. Kulturen ska vara livskraftig i alla delar av Skåne och bidra till att ge alla hög livskvalitet. (...)

Vi ska genom ökad samverkan förbättra villkoren för konstnärligt skapande, utveckla kulturlivet med särskilt fokus på barn och unga, öka tillgången och tillgängligheten till kulturlivet i hela Skåne och bidra till den kulturdrivna näringslivs-utvecklingen. (...)

Detta förutsätter både att kultursektorn ges möjlighet att utvecklas och att samverkan mellan kultursektorn och andra samhälls-områden förstärks så att olika perspektiv och kompetenser kan komplettera varandra och leda till nya hållbara lösningar.”

Satsa på Skånes tillväxtmotorer och regionala kärnor

“Skåne är den del av landet som har störst tätortstäthet med sin finmaskiga flerkärniga ortstruktur med allt ifrån urban storstad till småstad och bysamhällen. Detta ger Skåne en attraktiv mångfald där det finns specifika styrkor i olikheterna. Det är viktigt att ta tillvara på olikheter och utveckla dess styrkor enligt strategierna för Det flerkärniga Skåne. För att Skåne ska kunna utveckla den flerkärniga ortstrukturen är det viktigt att alla orter kan och får utvecklas utifrån sin egen karaktär och sitt geografiska sammanhang.”

Vidare berörde det följande:

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, beskriver en möjlighet för Skåne att attrahera både turister och nya invånare genom att framhäva landskapets livskvalitet. Enligt analyser gjorda bör Skånes kulturella tillgångar kunna spela en stor roll i utvecklingen av området. OECD Territorial Reviews: Skåne, Sweden; OECD

Både Österlenområdet och Malmö-Lund området har ett etablerat konst- och kultur-liv. I Malmö finns Malmö Konsthögskola och tillsammans med Lund finns det flera utställningslokaler och evenemang för att engagera sig i konst och kultur. På Österlen finns sedan 2006 The Swedish Academy of Realist Art (SARA), Kivik Art centre och en konsttradition som ger sig till känna i både flertalet lokala ateljéer och utställningar

samt en väletablerad konststrunda.

I Mellanskåne är utbudet mindre. Det finns en mindre konststrunda som anordnas av Konstgillet Mittskåne, ett fåtal konsthallar spridda i samhällena och varierade lokala engagemang. Det här projektet riktade sig till just det här området i ett försök att stärka engagemanget och synliggöra dess potential.

Kommun	Folkmängd 2018	Procentuell ökning 2009-2013	Procentuell ökning 2014-2018	Befolkningsförändring 2018 (%)	Befolkningsförändring 2018 antal
Skåne	1362164	3,5	5,7	1,3	17475
Hörby	15635	1	0,5	0,5	83
Höör	16637	2,5	1	1	159
Eslöv	33557	2,1	1	1	321
Lomma	24763	6,8	7,92	2,1	499
Malmö	339313	6,5	1,7	1,7	5680
Lund	122948	4,7	1,4	1,4	1674
Simrishamn	19278	-2	1,97	-0,5	-98
Helsingborg	145415	3,6	7,44	1,5	2111
Kristianstad	84908	2,8	3,77	0,9	757

Källa: SCB, bearbetat av Region Skåne

Historia

Mellan skog och plog samt öar i stadslandskapet

Rent geologiskt delas Skåne ofta något förenklat in i två delar enligt Tornquistzonen, en i nordöst och en i sydväst (se även biologisk skånegräns). *Weimarck & Weimarck* Denna indelning visar sig tydligt i terrängen och landskapstypen i de olika delarna. Skåne kan ses som en gränsbygd mellan det karga och skogiga Norden och det bördiga jordbruksområdet i Mellaneuropa. Den här indelningen har också varit hur man historiskt sett delat in Skåne. Söderåsen och Linderödsåsen skapar ett bälte av höjder och lundar, och skapar på så sätt en naturligt gräns, kallad risbygden. Ett område som beskrevs som mellan skog och plog.

Resultatet är tre områden som djupt satt sina spår i den folkliga kulturen. Ett exempel är byggnadskonsten som i slättbygden nere i väster drevs av minsta möjliga timmeråtgång då skogen tidigt försvann därifrån. Resultatet blev korsvirkeshus med vasstak, ett utseende som ofta ses som typiskt skånskt. I kontrast till denna byggnadskonst står den i skogsbygden i nordöst. Här var tillgången till timmer god och knuttimring blev det vedertagna tillvägagångssättet. Det resulterade i knuttimrade hus vars storlek bestämdes av timrets längd. Taken bestod ofta även det av timmer varpå man lade torv.

Denna naturliga diagonal har präglat utvecklingen av Skåne och trots industrialiseringen varpå den omedelbara orsaken till bosättningsmönstret försvann bestod den geografiska skevheten då nya verksamheter och arbetsgivare sökte sig dit kapital och arbetskraft fanns. *Wetterberg. Skånes Historia*. Det som idag i många fall refereras till som den typiska Skånebilderna är närvarande först under denna diagonal.

Den här zonen visar sig dock inte som en smal gräns i landskapet utan är snarare ett utbrett område som sträcker sig från sydöst till nordväst med sin egen karaktär.

Tornquistzonen, egen illustration

I mitten längs denna diagonal befinner sig Mellanskåne, eller mittskåne. Ett område som försvinner i statistiken och gömmer sig i gränstrakten mellan skog och slätt. Innan häradsindelningen togs bort och övergick i tingsrätter kallades det här området för Frosta Härad. *Den skånska häradsindelningen, ur Ale 4/1998*.

Fynd från så tidigt som 4200 f.Kr. visar hur människorna redan då, av naturliga orsaker, tenderade att "bosätta" sig längs kusterna. *Det Skånska kulturlandskapet*. Detta befolkningsmönster har sedan dess hållit i sig. 1856 öppnades järnvägen mellan Malmö och Lund, medan motorvägen däremellan öppnades 1953, och därefter fortsatte mot Helsingborg. Både vägnät och järnvägsdragning har skapat nya länkar och lagt grunden för nya samhällen, samtidigt som de skapat barriärer både för oss och för djurriket.

Även hamnindustrin har fokuserats på västkusten med Malmö, Landskrona och Helsingborg som tydliga exempel. Lägg där till bygget av Öresundsbron, som sammanföll med en ekonomisk återhämtning från tidiga 90-talets svåra år, och bilden av befolknings-spridningen (eller bristen därpå) inom Skåne ter sig tydlig.

Under så länge som in på 1900-talets andra hälft utgjorde städer och samhällen små öar i jordbrukslandskapet. I Malmö-Lund-området idag är det snarare jordbrukslandskapet som ligger som små öar i stadslandskapet.

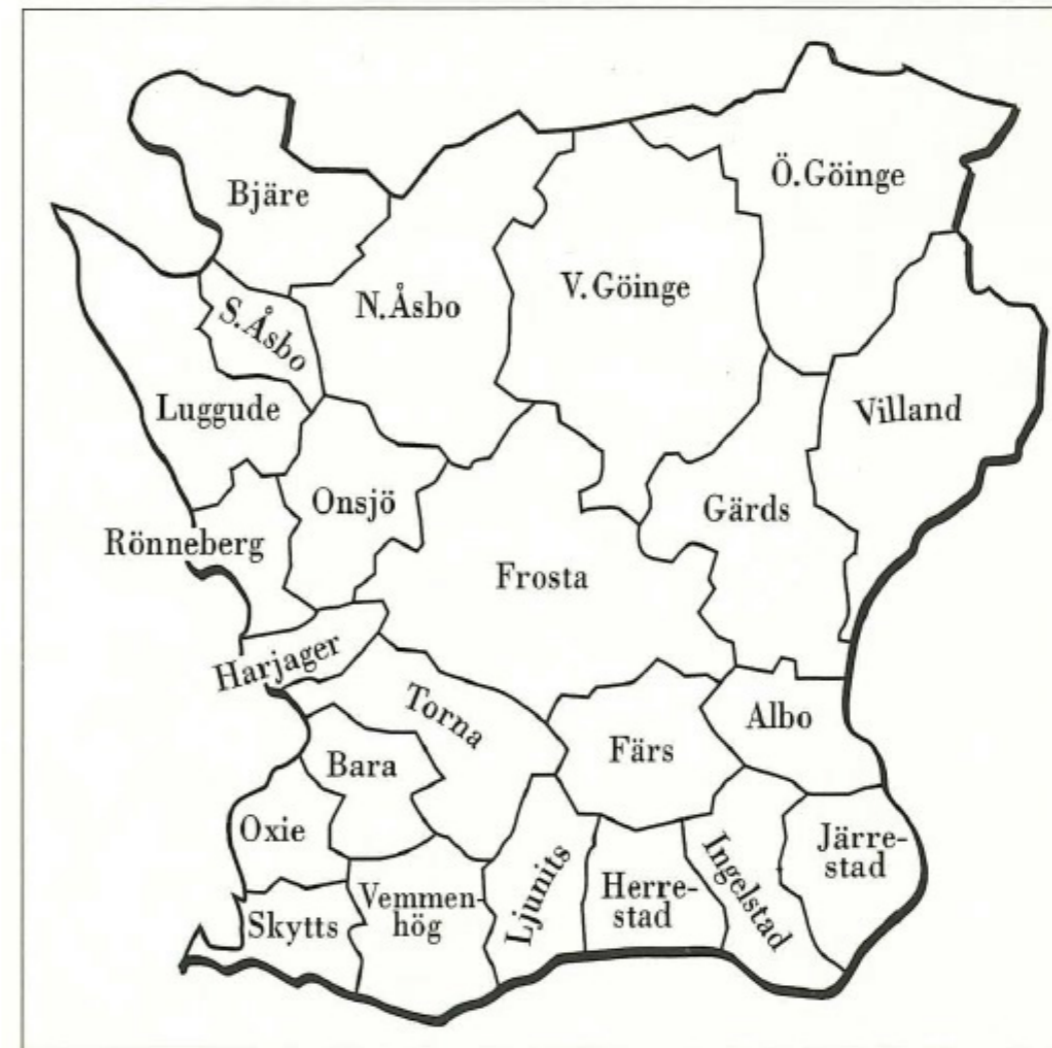

Bild 1. Härads-karta Skåne, från "Den skånska häradsindelningen", ur Ale 4/1998

Undersökning

Skidmecka och poliseskort

För att inte enbart förlita mig på litteratur och romantiserade barndomsminnen har jag spenderat den milda vintern med vandring och utforskande av mittskåne. I ett försök att förmedla den unika karaktär mittskåne erbjuder, presenteras mina intryck och tankar i en foto-essä. Arbetet med den här essän fortlöpte parallellt under det här projektet och utvalda bilder presenteras genom den här rapporten.

Till höger finns mina vandringar under uppstartsfasen av det här projektet markerade. Utifrån dessa valde jag tre platser vilka presenteras här efter.

Bild 2. Skånsk Häradskarta

Bild 3. Karta mellanskåne

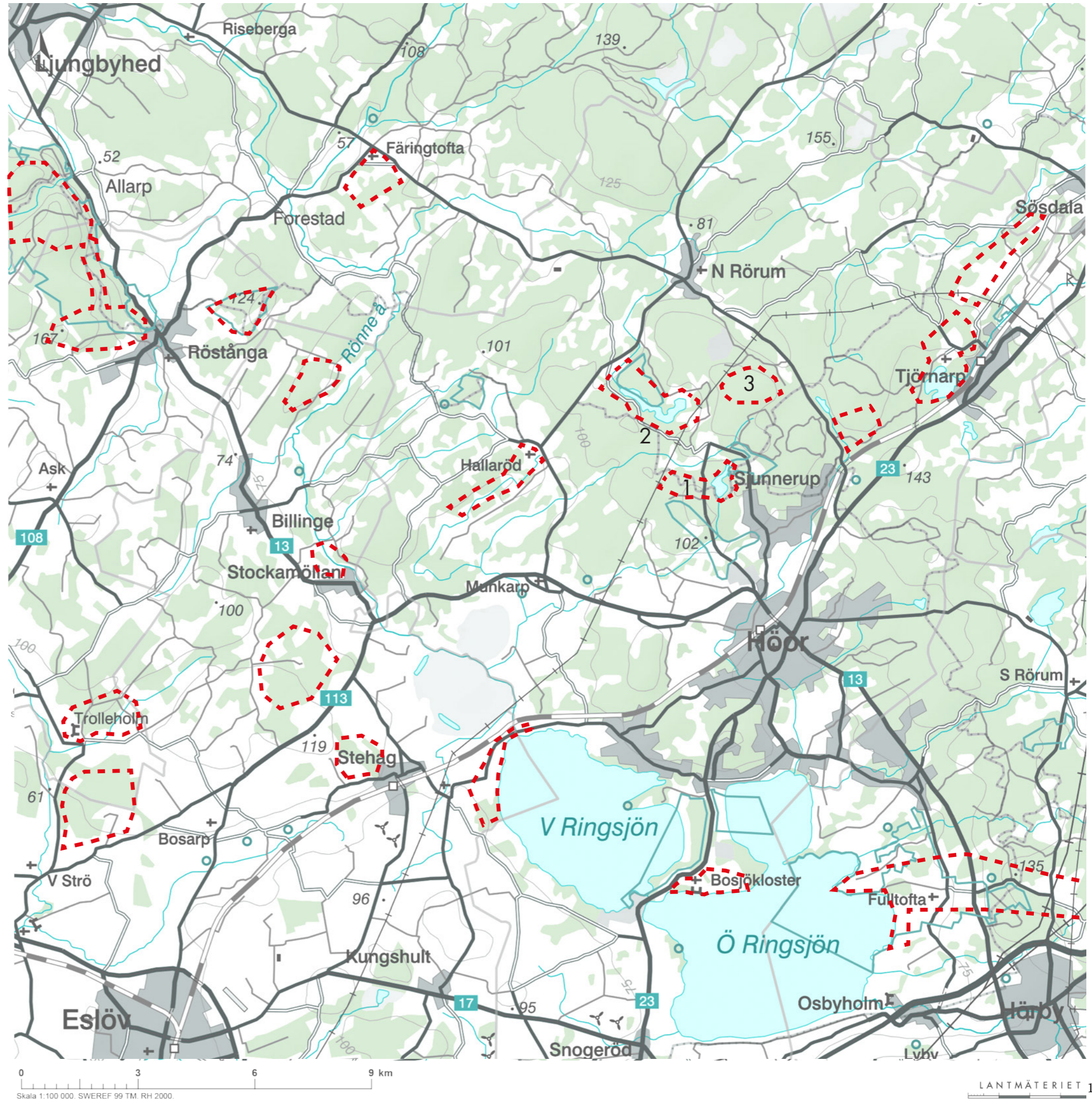

Foto Johannes Alm

Foto Johannes Alm

Frostavallen

Strax norr om Höör finns en anrik friluftsanläggning med snörik historia. I början av 30-talet upptäckte några Malmöbor den snösäkra trakten och enda sedan dess har man här kunnat åka skidor med både lift och värmestuga. Idag är bilden av platsen en annan, storstugan står tom, parkeringen likaså, att det en gång varit Skånes skidmecka tycks svårt att förstå. Följer man sluttningen neråt skimtar man snart Vaxsjön, hade det varit 50-tal och inte 2020 hade man med stor sannolikhet mötts av ett rensopat istäcke med skridskoåkare skärande fram över isen. Idag möts man istället av ett ihärdigt duggregn och vajande vass med en mörk spegelbild. En bit därifrån ligger ett konferens- och hotell-center som på den tiden huserade turistande skidåkare och konferensdeltagare. Idag används det som flyktingboende, precis som under kriget i Bosnien på 90-talet.

The Scanian Landscape Foundation

Korsar man vägen kommer man efter en kort promenad fram till en överväxt skidbacke med en liten förfallen liftstuga på toppen. Liftarna hänger fortfarande kvar men ogräs och snår gör sitt bästa för att dem ska falla i glömska. Området i dess direkta närhet är även det övergivet, bland annat finns där en stor öppen yta, inte alltför längesedan tänkt för en anläggning för inomhusskidåkning. Intill ligger även några fritidsboenden kvar som av det yttre att döma verkar vara det enda som överlevt i någorlunda skick.

Upplevelsen av den här platsen är dystert, det är en plats som tycks ha resignerat inför historiens fortgång och dess föränderliga natur. Att man inte ens bemödat sig med att montera ned den stora motorn för liftanordningen är svårt att tolka som något annat än en vilja att snabbt glömma och gå vidare.

Allt detta till trots är Frostavallen vackert, lyfter man blicken från de rostiga spillrorna ser man från toppen av backen ut över ett böljande skogbeklätt landskap. Även en dag som idag med duggregn och snålbläst är det lätt att ha överseende med förfallet, kanske bidrar det med sin melankoliska charm. Frostavallen framstår idag som ett bortglömt historiskt fragment från en tid då vintrarna var vitare, besökarna fler och rosten mindre.

Frostavallen är även knutpunkt för två av de tre dellederna av skåneleden.

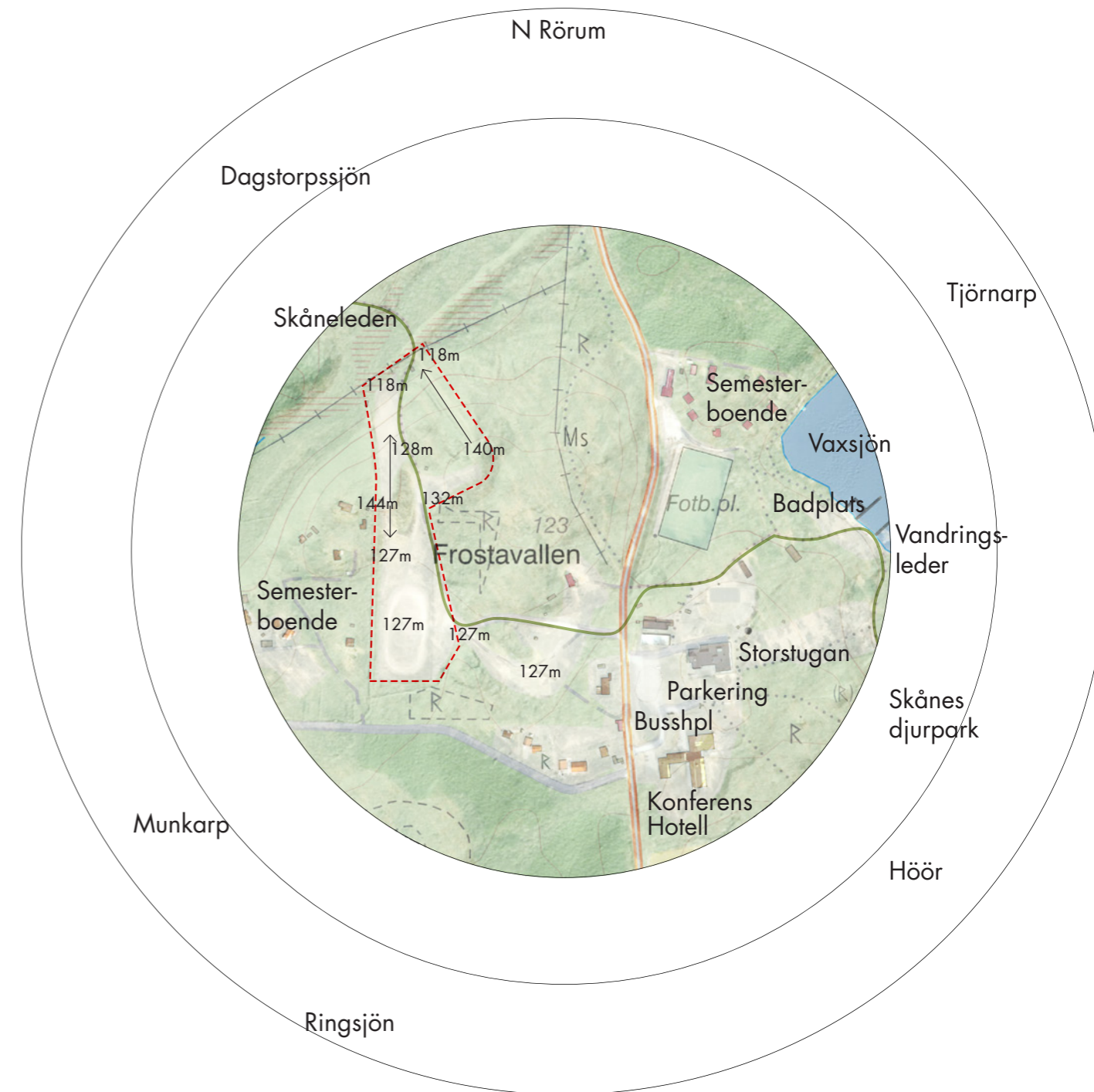

Bild 4. Karta Frostavallen

Möjligheter & utmaningar

Tillgänglighet, existerande parkering och kollektivtrafik.

Gamla lokaler som kan utnyttjas i nya funktioner, se storstugan.

En site i förfall som med ny användning skulle kunna återgå till liv. Behöver inte angöra en ny site.

Attraktioner i närområdet

Historisk mötesplats

Närhet till större samhälle, Höör 20-min cykling.

Skåneleden

Skiftande topologi, brant

Återknyt till landskapet

Starka minnen att ta hänsyn till

En plats i förfall

Semesterboende

Förändra synen på området

Trots skidbackens höjd är man inte högre än del av omgivningen.

Sjön är frånskild av vägen.

Dagstorpssjön

Till skillnad från Frostavallens goda infrastruktur ligger området sydväst om Dagstorpssjön öde sånär som på en grusväg som slingrar sig fram mellan träd och sluttningar. Här är det idag svårt att hitta någon mänsklig inverkan förutom just grusvägen och skogsavverkan. Även den närmsta tiden tillbaka har det varit ett relativt orört område. Däremot var landskapet en bit in på 1900-talet både öppnare och mer befolkat. Från ännu längre tillbaka har arkeologer hittat spår av flera stenåldersboplatser kring sjön, något som är svårare att upptäcka som lekman. Man får istället nöja sig med enstaka ruiner efter torp och gårdar som ligger dolda i grönskan. Åker man hit en fin sommardag är chansen stor att man möter både fiskare och vandrare samt modiga badare.

Viker man av från grusvägen befinner man sig snabbt i ojämn terräng med skog på alla håll. Det finns dock två platser som nyligen skövlats och dem kommer jag initialt behandla som en potentiell site. Man befinner sig något över sjöns nivå och vägen längs dess kant är inte längre synlig. Bakom är det böljande skog, framför ser man ut över sjön med enstaka kvarlämnade bokar som ramar in vyn. Det kretsar en glada under den blålättan himlen och om man anstränger sig kan man frammana en hackspetts metodiskt hackande från skogen. På väg tillbaka till grusvägen blir jag dock väckt ur idyllen av en budbil med trippel poliseskort. Jag drar slutsatsen att det måste tillhöra ovanligheterna och gör en minnesanteckning att utelämna det ur beskrivningen av platsen.

Naturen kring sjön upplevs som omväxlande med lövskog, branta sluttningar, leende ängar och öppna betesmarker med enstaka granpartier. I likhet med Frostavallen går det ett flertal vandringsleder i och omkring området. Här omkring har kulturlandskapet fortfarande en gammaldags karaktär med stenrösen och tegar som slingrar sig längs vägarna.

Skånes Nordvästpassage

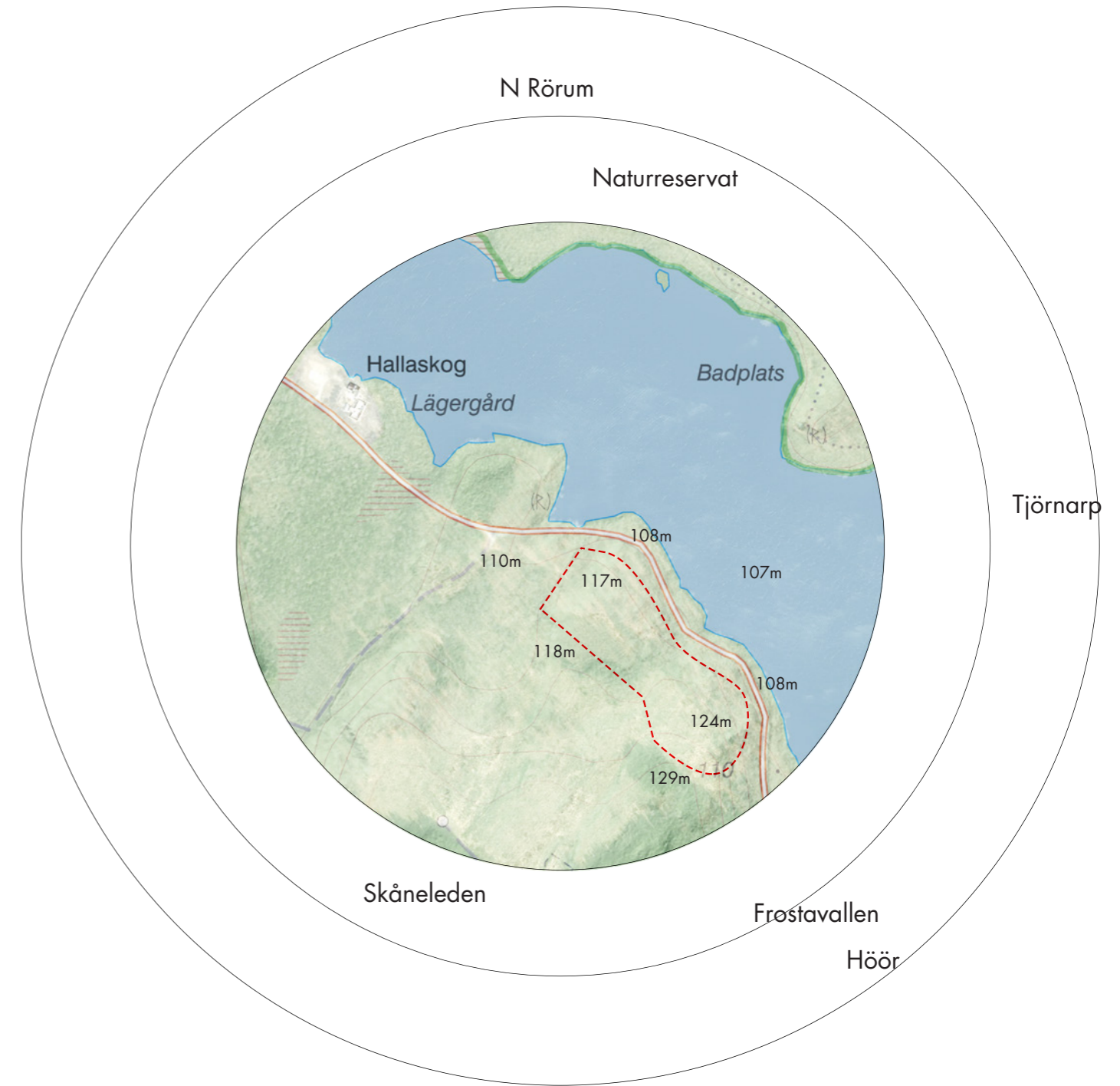

Bild 5. Karta Dagstorp

Möjligheter & utmaningar

Naturskönt läge, "mellanskånsk" karaktär
Röjd öppen yta
Kontakt med vatten
Isolerat
Lägergård som granne
Varierat landskap
Vandringsled runt sjön

Tillgänglighet, närmsta busshpl 20min+ gång bort
Ingen förberedd site
Historiska lämningar, stenåldersboplatser och liknande
Avstånd till servicefunktioner långt, bilberoende.

Namnlös plats

Den tredje platsen är en än mer isolerad plats. Vid en liten sjö som enbart nås genom en avstickare till fots ligger det en liten höjd som ser ut över den lilla gläntan som sjön skapat. Varken platsen eller sjön har något officiellt namn. Måhända har de boende i närheten gett sjön ett tilltalsnamn men närmsta bebyggelse ligger en halv kilometer tät skog bort. Efter några stappande samtal visar det sig dessutom bara vara en av flera små sjöar i området så mitt sökande efter ett namn dör snabbt ut.

Väl här befinner man sig plötsligt isolerad från omvärlden på en väldigt naturskön plats. Här visslar fåglarna i melodi och djurspår avlöser varandra. Den stilla vind som hittat igenom skogen vaggas långsamt vassen över dess reflektion i vattnet. Därunder ser man en värld av spröda björkar som elegant klamrar sig fast i strandkanten. Luften genomkorsas av otaliga talgoxar och pilfinkar, alla ivriga att flyga våren in i skogen.

Trots att jag initialt föreställt mig att hålla tankar som påverkan på lokalt djur- o växtliv etc på avstånd kan jag här inte låta bli att känna att en sådan här plats är bäst lämnad för dig själv. Storleken är så intim, idyllen så total och enbart min försiktiga närvaro tycks ske på tillstånd av de som faktiskt bor här.

Diskussionen kring huruvida man har rätt att bygga på en viss plats är ofta svår. Det finns lagstiftning, riktlinjer och råd att följa, men i slutändan, och kanske egentligen framförallt, är det platsen själv som ger sin tillåtelse eller nekar.

I det här fallet tror jag mig skönja en vilja att förbli orörd, vild och samlingsplats för de djur som bor i närheten.

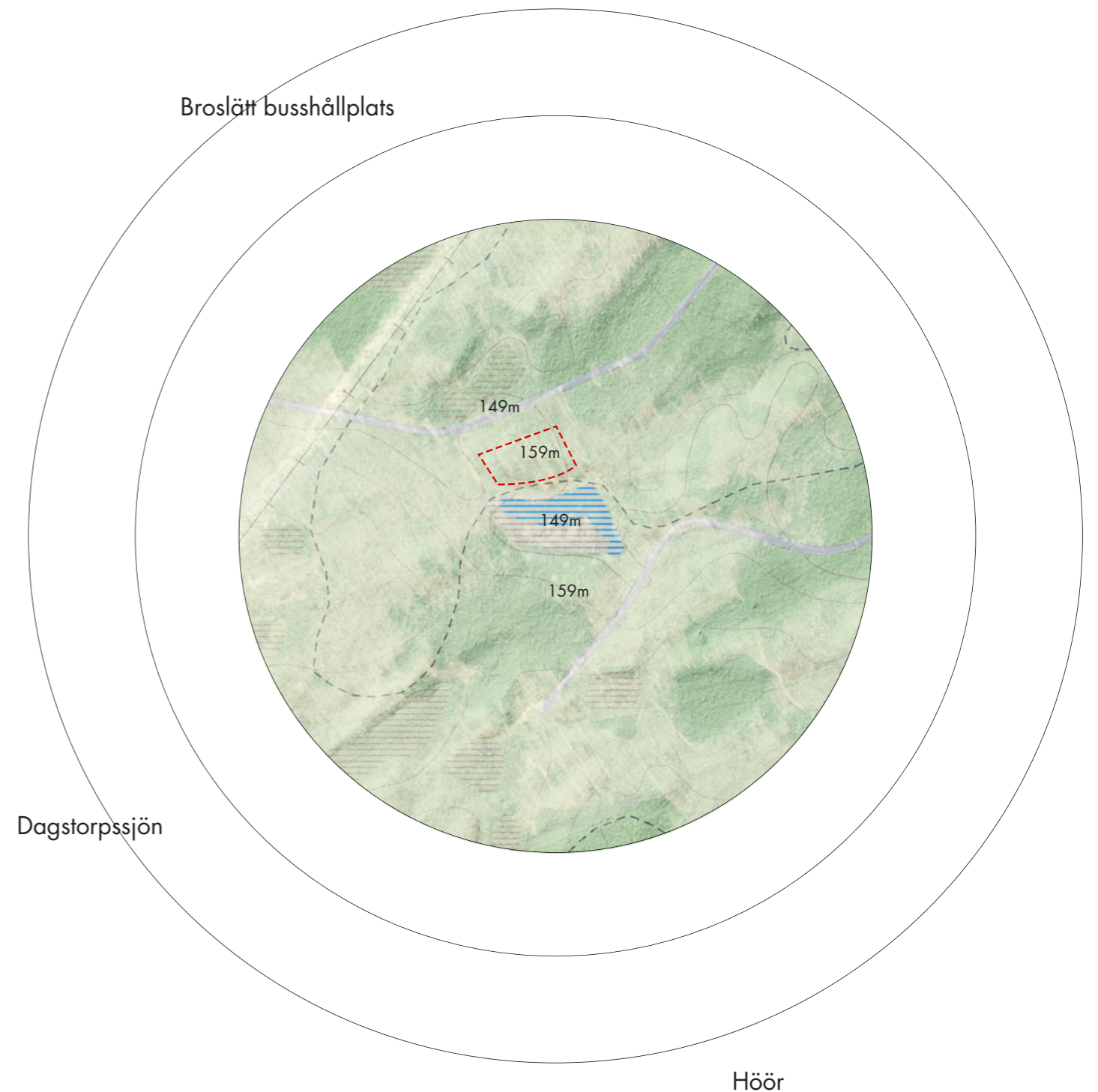

Bild 6. Karta namnlös

Möjligheter & utmaningar

Naturskönt, orört område

Potentiell öppen site på höjd, kontakt med vatten.

Isolerat skogsliv

Isolerat, 40min + gång till närmsta busshpl

Djurliv

Ingen anlagd site

Närmsta samhälle med servicefunktioner - Höör, 1h+ bort kollektivt, ca 50 min cykling.

Som en del av min undersökning av området har jag i lokala författares och diktares texter sökt efter målande beskrivningar och talande bilder. Vilhelm Ekelunds verk har kommit att följa mig genom den här processen och hans Ringsjö-vår var en av de första texter om området jag fastnade vid.

Ringsjö-vår

Vilhelm Ekelund

Nu blåser ljumma vindar,
i långa blida dagar
i ljus sig rymden klär.
Det gror i strandens hagar,
där redan bok och lindar
fått rodnad fin och skär.

På sjön ett glitter leker.
Likt silvervita lågor
står skummet invid strand,
och brisen ljuvligt smeker,
och långa ljusa vågor
slå sjungande mot land.

Nu lossnar det i marken,
den tunga vintertjälen
ger efter och går bort.
Det sjuder sång i själen
likt saften som i barken
nu stiger inom kort.

Och sol det blir i sinne
och sol i hjärtats skrymslen
och alla mörka vrår
för blåst som susar inne
i skogens gömda skrymslen
och fejar minsta snår.

Vidare har Victoria Benedictsson bok "Folklied och småberättelser" varit en inblick i Skånes historia. Därtill har även Emil Kléen född i just Höör, Eva Wigström som skrev under signaturen Ave och Ola Hansson skrivit om området.

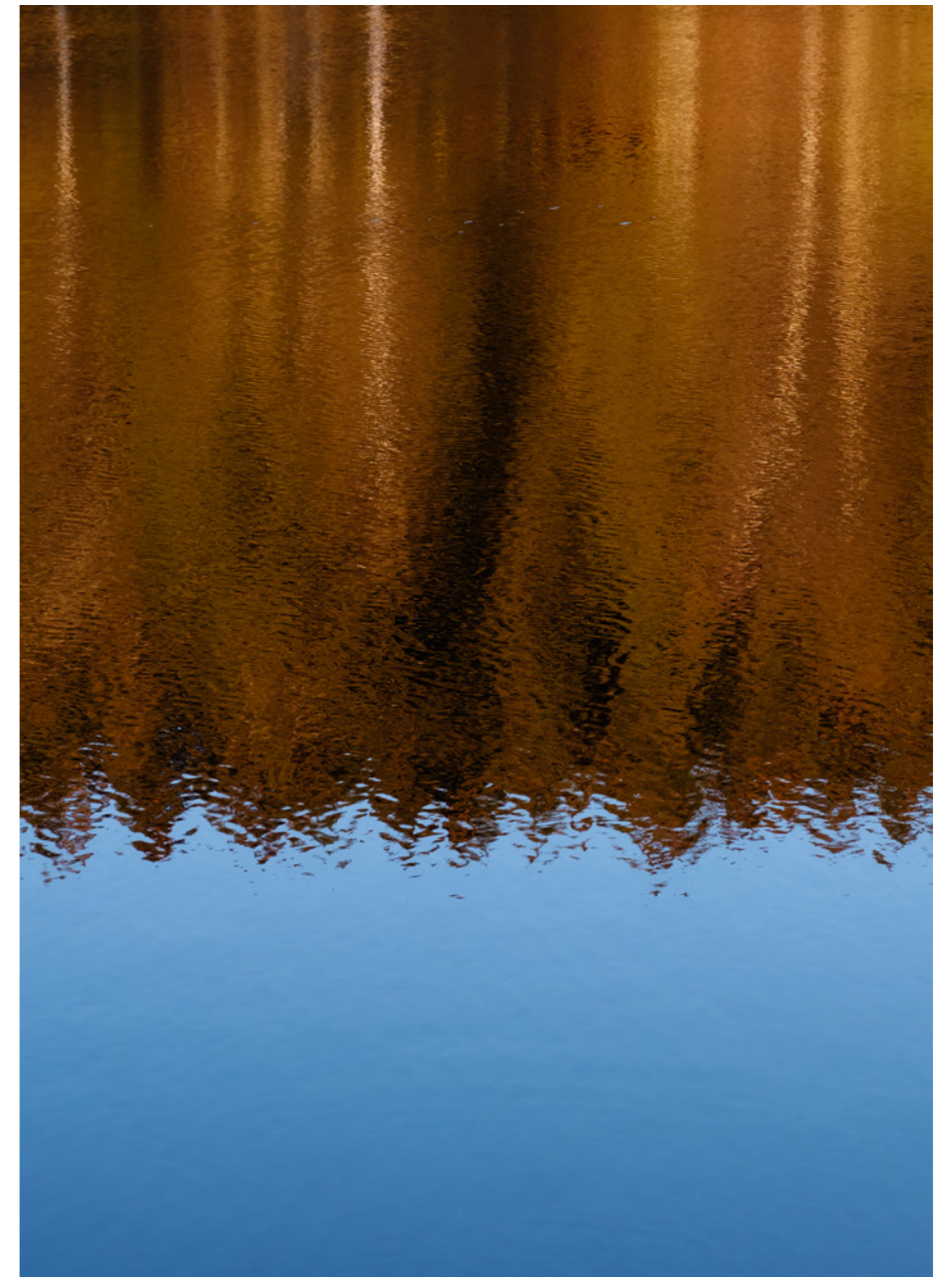

Foto Johannes Alm

Efter de inledande platsbesöken fann jag att valet för plats att arbeta vidare med faller på Frostavallen. Dess unika och starka historia gör platsen både intressant och utmanande. Att platsen dessutom tycks vara i ett pågående stadiet av förfall gör ett potentiellt ingripande mer naturligt. Jämför man med de två andra platserna som presenteras och dess idylliska karaktär tycks de bättre lämnade ifred eftersom ett projekt där nästan enbart skulle ha en vacker plats att utgå ifrån. Platser

som dessutom skulle förbli vackra utan ingripande. Frostavallen däremot har som tidigare nämnts nyligen varit fokus för nya projekt. Det tycks vara en plats som söker efter en ny anledning att existera, en ny funktion som kan föra vidare den rika historia som nu tycks på väg att rosta bort under ogräset.

Lokala aktörer

- MittSkåne Hemslöjdsförening

Syftet med föreningen är att främja, sprida kunskap, lära och hjälpa till att bevara vårt hantverksarv och naturligtvis ha trevligt i och med vårt slöjdande.

- Frosta Häraads Hembygdsförening.

Föreningen har till uppgift att främja hembygdsvård och hembygdsforskning i Frosta härad samt vårda såväl vårt kulturarv som vår natur- och kulturmiljö.

- Konstgillet Mittskåne

Konstnärsförening som bland annat anordnar en årlig mindre konstrunda och bidrar till det lokala kulturlivet.

- Höörs Konstförening

En ideell verksamhet med syftet "att väcka och höja intresset för god konst".

Foto Johannes Alm

Frostavallen

Att återuppliva en plats

Efter ytterligare grävande i arkiv och litteratur fann jag alltfler bilder och texter som vittnade om Frostavallens livliga förflutna. Här samlades man bland annat för att fira allmänna högtider, njuta av sol och bad och vintersporta. På sommaren firades midsommar och man badade i Vaxsjön till sent in på sensommaren. På vintern åktes det skridskor och skidor, både utför i backarna och längd i spåren runt sjön. Det fanns till och med en ramp för backhoppning som tycks ha varit en populär publiksport. Vandringsleder tillkom snabbt till utbudet och många av de är tillgängliga än idag. Som bas till alla dessa aktiviteter stod Storstugan som byggdes 1934, strax efter att anläggningens kommersiella potential insetts. Verksamheten flöt därefter på fram till början av 80-talet då anläggningen tvingades i konkurs. Idag marknadsförs området som ett friluftsområde tillsammans med Dagstorpssjön med vandringsleder som kopplar ihop de närliggande områdena.

Spår av de gamla aktiviteterna är synliga över hela området, Gamla liftar, slokande elljus och överväxta ytor för tennis, fotboll och uppträdande. En amfiteater står ogräsbeklädd och blickar ner på en sprucken tennisplan varpå bollarna inte kan ha studsat rakt på många år. I bakgrunden reser sig ännu det gamla klocktornet som en påminnelse om det förflutna.

Ett relevant alternativ till ingripande i området vore att söka en ny användning för den tomma storstugan och dess kringliggande utomhusytor. Något som vore nödvändigt både i fråga om att förvalta dess historia men också för att dra nytta av redan existerande byggnader. Efter ett flertal initiala förfrågningar visar det sig dock vara svårt med ett samarbete med det privata företag som nu äger Storstugan och det närliggande området tillsammans med konferensanläggningen bredvid. Den här insikten tillsammans med mitt intresse av

skidområdet som ännu tillhör Höör väster om vägen ledde mig till beslutet att fortsätta mitt arbete västerut. Jag ser dock stor potential i utnyttjandet av de ytor och kanske till och med storstugan, för de aktiviteter mitt ingripande västerut kommer medföra.

Ett möjligt scenario är att ingripandet västerut återupplivar intresset för området och belyser Storstugans potential. Vilket leder till att hela Frostavallen vaknar till liv och dess historia kan fortsätta lite ljusare.

Trots att området nu är uppdelat, både geografiskt och juridiskt, av vägen sökte jag inspiration och historiska fragment från hela området där Storstugan fortsatt är en central del.

Storstugan idag
Foto Johannes Alm

Bild 7. Midsommarting i
Frostavallen.

Firma Hagblom-Foto. Sverige, 1956.
Universitetsbiblioteket bildarkiv,
Lunds universitet

Frostavallen

En mille i månaden och pulkaåkande

Efter fortgående sökande efter någon att kontakta hos det ägande företaget Höör Hotell och Konferens AB visar det sig bara bli svårare istället för enklare att hitta någon. En snabb sökning online ger inte mycket mer än en adress, men inte i Höör utan i Tibro, vilket visar sig ligga i Västergötland. Men visst, vad vet jag om bolagsjuridik och ägandeformer mm, det kanske är helt naturligt. Enligt Bolagsverket är verkliga huvudmän till företaget tre personer varav två av dem är kopplade till Svedjegården AB. Svedjegården AB är registrerat i Varberg på samma adress som Tofta Snickeri AB. Svedjegården ABs verkliga huvudmän är i sin tur två personer från Tofta Invest AB som i sin tur har två personer från Tofta Bygg AB som verkliga huvudmän. Nu är det rörigt, men misströsta ej, det blir rörigare.

På alla dessa företags huvudmän återkommer två namn. Dessa två personer visar sig vara företrädare för 26, respektive 28 stycken företag genom bland annat Svedjegården, Tofta Bygg, Tofta Invest, Tofta Holding med flera. Majoriteten av dessa företag tycks syssla med fastigheter, städ, catering, reparationer och liknande. Ungefär allt det man skulle kunna behöva för att driva en konferensanläggning, till exempel. Namnen blir fler och bolagsnamnen och huvudmännens kopplingar läggs på hög, nu känns det hela ganska märkligt.

Jag söker vidare på de bolagsnamn och Frostavallen i olika kombinationer och får upp en artikel från Skånska Dagbladet av Tobias Lagerholm, publicerad 2015-09-16 8:00, "Frostavallen hotell och konferens säljs". Häri bekräftas att Varbergsföretagen Svedjegården och Tofta Snickeri är nya ägare till anläggningen. Varav den senare tydligen är en av landets största leverantörer av asylboende.

Vidare hittar jag en artikel från Expressen av Michael Syrén, publicerad 19 jan 2015 kl 05.52, "Han tjänar miljoner på utsatta flyktingar". Bifogat i artikeln finns en video på ett möte, utförd med dold kamera. Strax efter att jag börjat se videon börjar ett obehag byggas upp i magen, kanske är det magkatarr igen. Personen i videon förklarar hur han gör "en mille i månaden" och att allt sköts "by the book" för att ingen journalist ska kunna komma o gräva. I artikeln börjar vid det här laget välkända namn dyka upp, det är bröder, gifta par och diverse familjekonstellationer vars namn jag just läst i bolagsverkets listor. Personens affärspartner är advokat och sköter allt det juridiska via sina företag, företag som han inte kan stå som ägare på själv då advokatsamfundet tydligen skulle ha åsikter om det. Men det löser man smidigt genom att hans fru står som ägare på dem. Advokaten visar sig dessutom vara artikelns huvudpersons bror.

Dessvärre fortsätter det i samma stil allteftersom jag fortsätter skrapa lite mer på ytan av det här. Jag tror dessutom inte att jag lyckas förmedla fullt hur mörkt hela den här röran upplevs. Miljoner i skatteskulder, bulvaner, brottsmisstankar osv.

Men vem är jag att döma? En naiv, inte ens examinerad arkitektstudent, som sitter hemma vid ett skakigt skrivbord i bara skjortan pga Corona och improviserar grävande journalist.

Eller?

I Höör kommuns arkiv hittade jag senare följande protokoll.

PROTOKOLL

Sammanträdesdatum 2016-09-20 12 Sida (28) KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Justerande Utdragsbestyrkande Dnr KFN 2016/109 § 156

Angående förfallet av Hagstadstugan

Ärendebeskrivning. Hagstadstugan är en av kommunens äldsta byggnader. Huset är ett s.k. sydgötiskt hus i skiftesverk och stod ursprungligen i Norra Rörum. Frosta Härads Hembygdsförening flyttade stugan till Frostavallen 1942. År 1967 överlämnades stugan av hembygdsföreningen till Frostavallsstiftelsen. Under många år användes stugan som kiosk och café. På senare år har stugan alltmer förfallit. Frosta Härads Hembygdsförening har översänt en skrivelse till Frostavallens nuvarande ägare, Tofta snickeri/Svedjegården AB, i juni men har inte emotsett svar. Föreningen ber nu Höörs kommun/Kultur -och Fritid kontakta fastighetsägaren och utreda om stugans framtid kan säkras genom en flytt till Kulturkvarteret vid Berggrenska gården.

Hursomhelst, mitt beslut att lämna de existerande byggnaderna och inte beblanda mig med ägarna för att fokusera på skidområdet väster om vägen står fast, förvisso något starkare än förut men med viss bitter eftersmak.

processdagbok

För att återgå till illusionen, Höörs kommun beställde år 2000-2005 en förstudie av området Frostavallen/Dagstorp som utfördes av Skogssällskapets Förvaltnings AB (ej relaterat till några andra AB tidigare nämnda). Nedan finns ett utdrag relevant för Frostavallen.

Förstudie av området Frostavallen/Dagstorp

Syftet med förstudien är att presentera förslag på rekreationsåtgärder som kan medverka till att höja områdets status för den rekreationstörstande allmänheten.

Flera olika läger- och kursgårdar ligger i området men dessa saknar idag, i flesta fall, samma intensitet i verksamheten som var fallet under glansdagarna. Spåren från tidigare leder är ibland påfallande och centralt i området finner man skidbackarna med sina sorgliga skrotrester av det som en gång i tiden var ett fungerande liftsystemet. Utsikten härifrån imponerar desto mer och området omedelbart norr härom utgörs av ett f.d. reservat som ägs av Stiftelsen FF. (...)

Förslag på åtgärder, skidbacken: Området ägs av Höörs kommun och där finns ett utarbetat förslag på detaljplan

över fastigheten, följande föreslås av utredaren:

- Sanera området på alla spår från det gamla liftsystemet, att göra en nysatsning på skidåkningen känns inte befogat.

- Røj upp bägge backarna (prioritera västra) så att dessa är öppna året runt, på vintern kan besökarna åka pulka de dagar klimatet tillåter och på sommaren skulle man kunna snitsla en slalombana för mountainbikes eller bara låta besökarna njuta av utsikten.

- Renovera existerande vindskydd, komplettera eventuellt med ytterligare ett. - Bygg nya grillplatser. - Sätt ut nya sittgrupper.

Skogssällskapets Förvaltnings AB

Värdet av rekreation

Samhällsmedborgarens makt

I studien berörs också hur rekreation kvantifieras och därmed kan räknas på. Även om jag ställde mig tveksam till användningen av dessa summor kan jag förstå dess relevans i det penningstyrda och vinstdrivande samhälle vi lever i. Se tabell nederst.

Frostavallens existerande

Vidareledde det mig till "Skogens välfärdsekonomiska rekreativvärde: Utgångspunkter och kunskapsläge samt forskningsbehov i Sydsverige" av Leif Mattsson, varifrån citatet till höger är hämtat.

Bland många andra saker har Frostavallens existerande en stor inverkan på följande

- Höörs attraktionskraft för inflyttning,
- Invånarens hälsa och tillgång till attraktiva rekreativmöjligheter,
- Insikt om naturens betydelse

"Det faktum att en nytthet är fri, dvs. saknar marknadspris och därmed kan nyttjas gratis, betyder dock inte på något sätt att den saknar värde. För att en nytthet skall ha ett välfärdsekonomiskt värde krävs nämligen inte att den betingar ett pris på en marknad, utan kriteriet är att den efterfrågas av samhällsmedborgarna."

Värde i kronor per skogsbesök (max heldag)

Tabellen visar att det rekreativa värdet för undersökningsområdet, ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, är av betydande omfattning. Därför bör satsningar göras för att främja rekreationen i tätortsnära skogar även ur ett strikt ekonomiskt perspektiv.

Välfärdsekonomiskt värde per år av rekreation i området runt Frostavallen givet alternativa ingångsvärden vad avser dels värde per skogsbesök dels antal skogsbesök per år.

Antal besökare	44 kronor	65 kronor	230 kronor
50 000 st	2,2 milj	3,2 milj	11,5 milj
100 000 st	4,4 milj	6,5 milj	23 milj
150 000 st	6,6 milj	9,8 milj	34,5 milj

Skogssällskapets Förvaltnings AB

(Summorna är hämtade från 3 olika studier, en från Västerbottens skogar - 65kr, en från Arjeplogsfjällen - 44 kr, samt en som sammanställt 100 studier världen över och därifrån kommit fram till ett genomsnittligt värde - 230 kr. Dess spridning talar om något på svårigheten i att sätta ett pris på rekreation.)

Höör och Frostavallen 2035

Från Höör kommuns Översiktsplan

Kommunens målbild för 2035 består av fyra teman: *Småstad i storstadsregion, Byar i utveckling, Tillgänglig natur med höga kvaliteter* samt *Hållbara transporter*. Det här projektet kommer behandla ett flertal visioner och idéer som berör Natur-temat och Byar i utveckling. Nedan finns en sammanfattning tillsammans med övrig relevant information från Höör kommuns översiktsplan.

Natur- och kulturlandskap utgör en stor del av Höörs kommuns identitet. Landskapet erbjuder upplevelser och rekreation samtidigt som det har betydelse för boendemiljö, folkhälsa och besöksnäring. Närheten till naturen har visat sig vara ett av de främsta skälen att flytta till kommunen, stanna kvar eller återvända. Naturlandskapet i Höör är omväxlande med höga naturvärden och flera hotade och sällsynta arter. På många ställen i kommunen finns rika kulturmiljöer med fornlämningar, kyrkor och bebyggelse från olika tider.

Frostavallen och Skånes djurpark är viktiga fritidsmiljöer med flera äldre anläggningar. Båda har socialhistoriskt värde och visar det ökade behovet av fritidsanläggningar och semesterhem under 1900-talet.

Riksintresse

Naturvårdsverket har beslutat att det finns ett riksintresse för friluftsliv vid Frostavallen och dess omgivning

Kriterierna för utpekande är:

- område med särskilt goda förutsättningar för friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser samt
- område med särskilt goda förutsättningar för vattenknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

Förutsättningar för bevarande av riksintresse

Naturvärdena inom området ska vårdas och bestå. Naturreservat inom området förvaltas enligt skötselplan och strandskyddet respekteras. En

viktigt del i bevarande av området blir att befintliga leder inklusive Skåneleden och anläggningar bevaras och underhålls. Bebyggelseexploatering ska ske med stor hänsyn till natur- och kulturmiljövården. Naturvårdshänsyn tas i skogsbruket.

Kulturmiljö som stärker lokal identitet

Kunskap om lokal historia och närmiljö är viktigt för identiteten och samhällsutvecklingen. I byarna finns ett stort engagemang och mycket kunskap. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och områden erbjuder en möjlighet att skapa en stadsmiljö som är unik för Höör. Äldre bebyggelse bidrar till en attraktiv, intressant och spännande helhet när staden utvecklas med modern bebyggelse. Byggnaderna kan förmedla en berättelse som blir en värdefull del i arbetet med att sätta Höör på kartan.

Ny bebyggelse är varierad och anpassad till natur- och kulturmiljö så att den stärker orternas och landsbygdens identitet med spännande arkitektur och lokala särdrag. Unik arkitektur eftersträvas.

“År 2035 är naturen i Höörs kommun känd för sina höga kvaliteter och tillgänglig för alla. Höörs kommun erbjuder sammanhängande vandringsleder i vacker natur och har Skånes mest upplevelserika naturområden. Här finns den urbaniserade storstadsregionens gröna lungor. Ringsjön och de mindre sjöarna är pärlor som erbjuder bad, fiske och friska ekosystem. Besöksnäring med naturen som bas är en viktig motor för sysselsättningen i kommunen”

Sammanfattat från Höörs kommun översiktsplan

Strategier för upplevelser

Byarna finns i områden som är attraktiva både för dagsutflykter och för mer långväga gäster. Besökare bidrar till att stärka förutsättningarna för lokal service och sysselsättning. Möjligheten till natur- och kulturupplevelser är också en viktig del av byarnas attraktionskraft.

Utveckla naturen för närrekreation vid byarna

Vid alla byar finns naturområden. Kommunen bör ta ansvar för att förbättra möjligheten till närrekreation i dessa områden, antingen i egen regi eller i samverkan med föreningar och markägare.

Höörs kommun finns i ett gränsland mellan jordbrukslandskap och skogsbygd med många olika natur- och landskapstyper. Vulkanrester, alsumpskog och ekmarker är typiska inslag. Fortsatt biologisk mångfald är avgörande för att ekosystemen ska fungera. Kulturspåren i landskapet är centrala för att vi ska förstå vår historia. Natur- och kulturlandskap i strategikartan är områden av särskilt stor betydelse för människors rekreation och naturupplevelser, för biologisk mångfald och för kulturarvet. Samtidigt har de potential att utgöra bas för delar av besöksnäringen. Dessa områden är alltså avgörande för strategierna för natur- och kulturvården. Frostavallen, Ringsjöområdet, Rövarkulan och Prästabonnaskogen är områden med stora biologiska värden som samtidigt är av regional betydelse för rekreation och friluftsliv.

Inspiration

Ljus och landskap

1896 skrev Richard Bergh texten nedan, en text som för mig blir allt starkare för varje år som går. Jag ser gestalten av det här projektet som dels en del av ett större landskap men också ett landskap i sig själv. Det bör ha den dramatiska karaktären av ett landskap och lyckas med bedriften att faktiskt påverka de som besöker projektet.

På sådant vis inverkar det landskap, den trakt, i hvilken vi lefva, icke blott i yttre mening på vårt lif, genom att påtvinga oss vissa bestämda lefnadsförhållanden, utan det inverkar också rent suggestivt på vår själ. De skådespel, vi dagligen ha för ögonen, trycka alla sin stämpel på vår inre människa. Hvarje sensation, hvarje sinnesrörelse lämnar ett outplånligt märke inom oss, och alla dessa små märken tillsammans åstadkomma oss ovetande den stora prägel på vårt väsen, som vi benämna: karakter.

Därtill kommer ljuset att spela en viktig roll, jag hämtar inspiration från Sverre Fehns Nordiska Paviljong samt Alvar Aaltos sakrala rum och söker dramatisera det med ett skiftande ljuslandskap. Ett museirum ses ofta som ett rum med ett diffust ljus som låter konsterna ta plats. Anledningen till att jag väljer att ta avstånd från det är hur ljus, solen, agerar i landskapet. Där kan man på samma plats uppleva vitt skilda atmosfärer beroende på vilken tid på dygnet och året man är där. Det är en effekt jag vill ta vara på i det här projektet, så genom att se till så att rummet har tillräckligt med ljus från diffusa källor väljer jag att därpå lägga till källor som drastiskt kommer förändra ljuslandskapet inne i rummet under dagen.

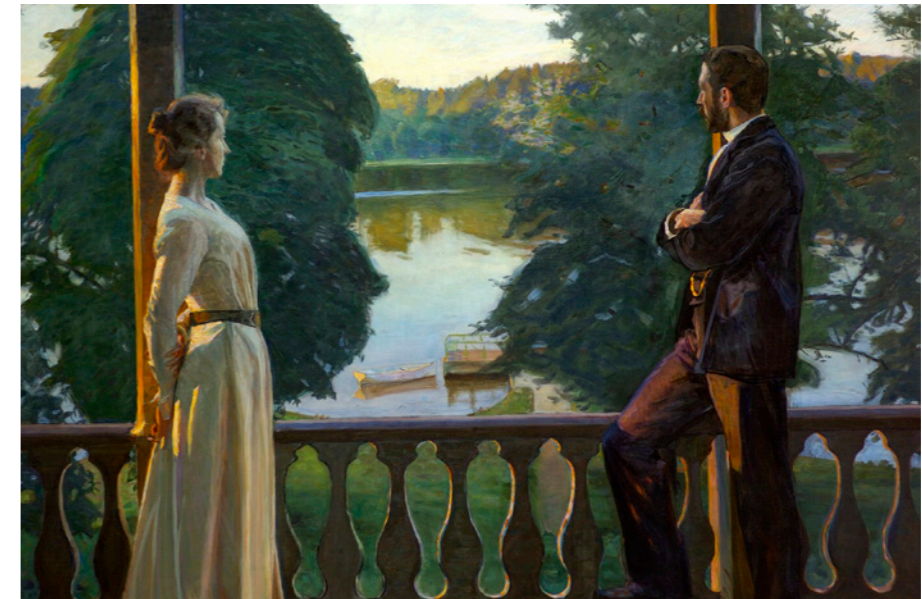

Bild 8. Nordisk sommarkväll av Richard Bergh

Bild 9. Riola Parish Church av Alvar Aalto

Referenser

Svenska kyrkbyar

Historiskt sett har kyrkbyar ofta uppstått genom byggandet av en sockenkyrka för att därpå efterföljas av mindre bebyggelse runtomkring. På så sätt bildar kyrkan navet i en mindre klunga av byggnader. Efterhand tillkom fler funktioner som smedja, skola och lärarbostad som ytterliggare bidrog till ett kluster av byggnader. På grund av smedjans brandrisk placerades den ofta i bebyggelsens utkant. Kyrkbacken blev bygdens naturliga mötesplats eftersom invånarna ofta samlades där.

Till skillnad från en elaborerad kyrka i en kyrkby, agerar utställningsvolymen navet i det här projektet. Där omkring sprids mindre bebyggelse och olika funktioner placeras beroende på dess egenskaper. Att "kyrkbacken" i det här fallet faktiskt råkar vara en backe är förstuds en slump men dess funktion är i stort densamma, en samlingsplats.

Längre norrut i landet agerade bebyggelsen runtomkring kyrkan tillfällig bostad i samband med kyrkbesök för invånare i trakten. Sådanne kyrkstugor bildade således mindre kluster runt kyrkan. *Hellspång & Löfgren.*

Bild 10. Gammelstads kyrkstad i Norrbotten

Tjörnarps kyrkby i norra mellanskåne, där skolan och kyrkan skapar kärnan.

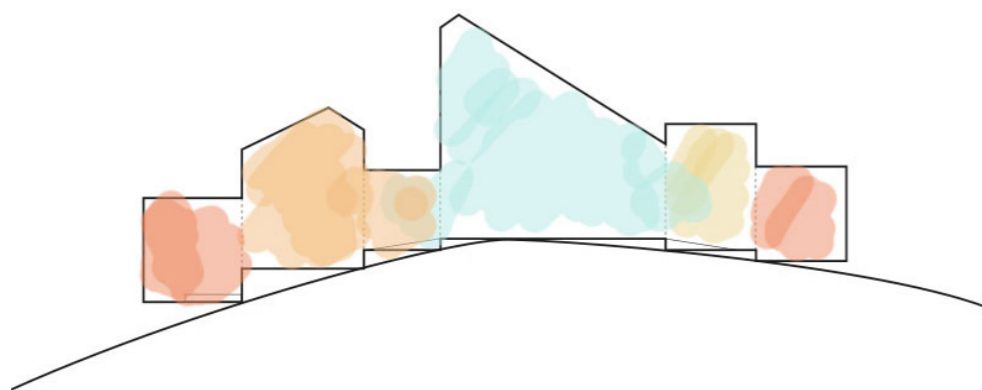

Bild 11. Tjörnarps kyrkby

Min idé

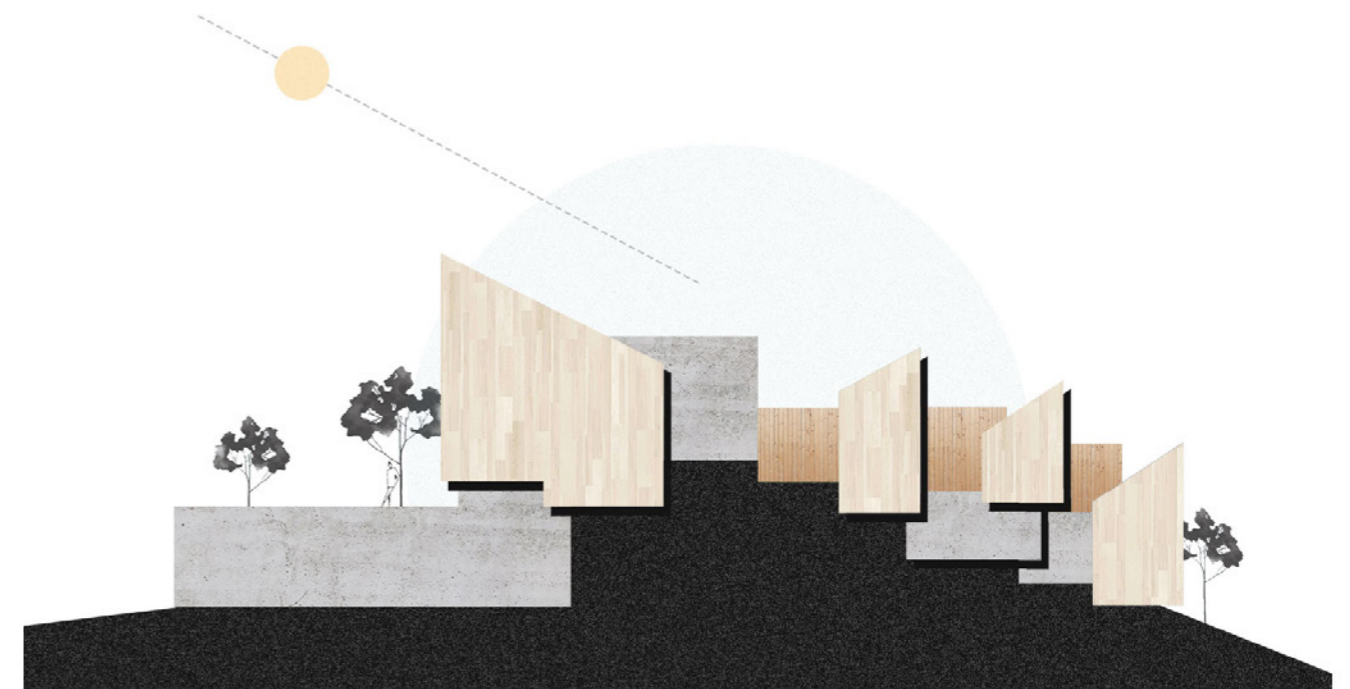
En viktig del i det här projektet är landskapet och dess historia. För att inte underminera det valde jag att låta landskapet styra hur projektet träder fram. Tyngre element följer markens svängningar och lägger grunden för lättare volymer som skapar rummen därpå. För att ytterligare förstärka kontrasten mellan de lättare volymerna och dess grund i marken finns det några få tyngre rum som genomskär de lättare volymerna och på så sätt skapar nya rum både i sig själva och i de volymer de genomskär. Dessa mer solida rum anspelar på verkstaden som ses som en volym som är en del av marken och därifrån tar sig ut mot besökarna. Landskapets böljande ska vara synligt även i rummen och dess placering i landskapet. Olika nivåer ger i sin tur en naturlig uppdelning i avskildhet.

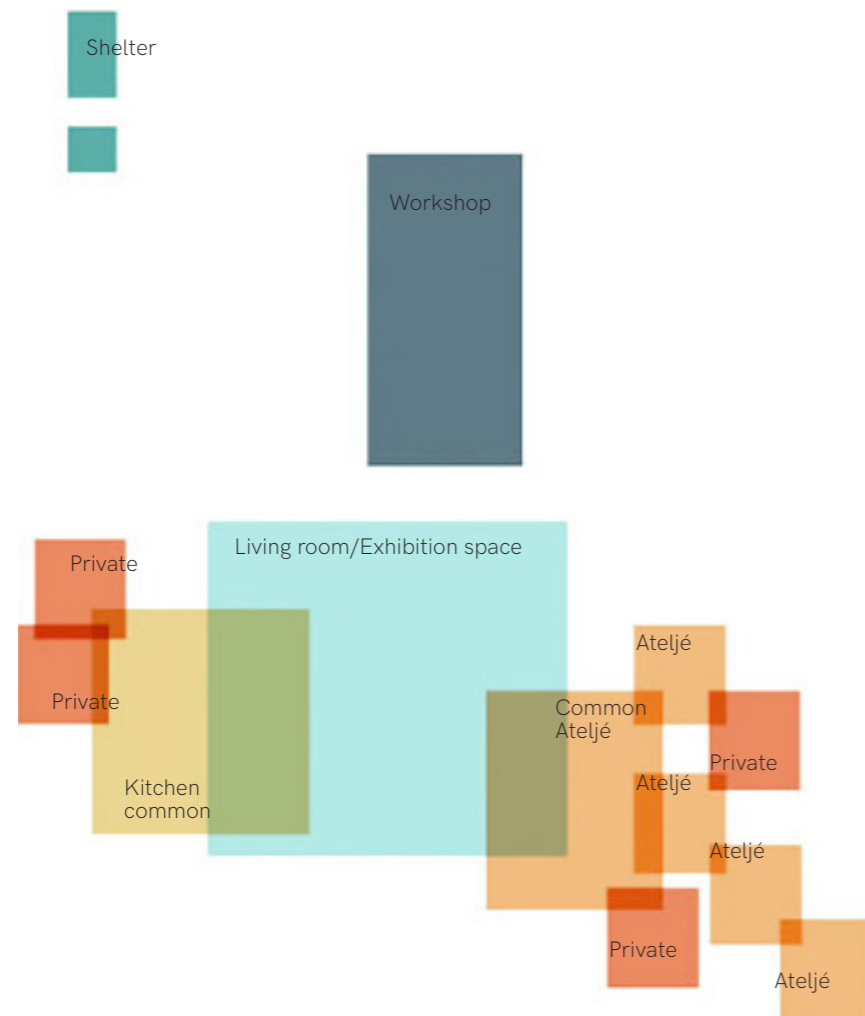
Volymerna placeras och vinklas i enlighet med det ljuslandskap som efterstävas i rummen. Ateljéerna riktas mot norr och får ett konsekvent ljus dagen igenom. Utställningslokalens ljus grundas med generösa norrvända takfönster med raster för att fylla rummet med ett diffust ljus. Därtill kommer dolda ljuskällor, dolda såtillvida att de är delvis täckta av panel, placeras på de sidor där solen tar sig fram under dagen. För att sedan åstadkomma den här dramatiska, kanske sakrala, effekten även i ljuset har jag valt att placera ett större ljusinsläpp precis i riktning där solen ofta står som högst. Det här åstadkommer den föränderliga atmosfär som tidigare nämnts där ljuset i rummet förändras allt eftersom dagen går. En tidig morgon har man ett blåtonat diffust ljus som fyller rummet för att framåt lunch förändras till ett starkt klart ljus med ett direkt smalt direkt ljusinsläpp ovanifrån. För att sedan framåt kvällen sakta förgyllas till ett varmt ljus som genom entrén och de västliga fönsterna flödar in i rummet för att sedan snabbt försvinna bakom trädlinjen.

Ytterligare en viktig del i det här projektet var att tillgängliggöra konst och hantverk. Att inte skilja resultatet från processen och dess skapare. Genom en mindre formell utställningslokal där även andra aktiviteter sker sökte jag introducera besökare till en avslappnad inställning till konst men också till konstnärerna själva och deras olika processer.

Att Återuppliva en plats. Med tanke på Frostavallens förflutna har jag sökt återaktivera platsen och påminna människor om dess existens. Historiska rester är väl synliga på området och med introduktionen av en ny anledning att existera hoppas jag att platsen lever vidare både fysiskt och i folks minnen.

Tidig programlayout, de olika volymerna korsar varandra och skapar på så sätt nya rum. Utställningslokalen är placerad högst upp på toppen av kullen och övriga volymer dalar sedan nedåt allteftersom man kommer längre ifrån utställningen.

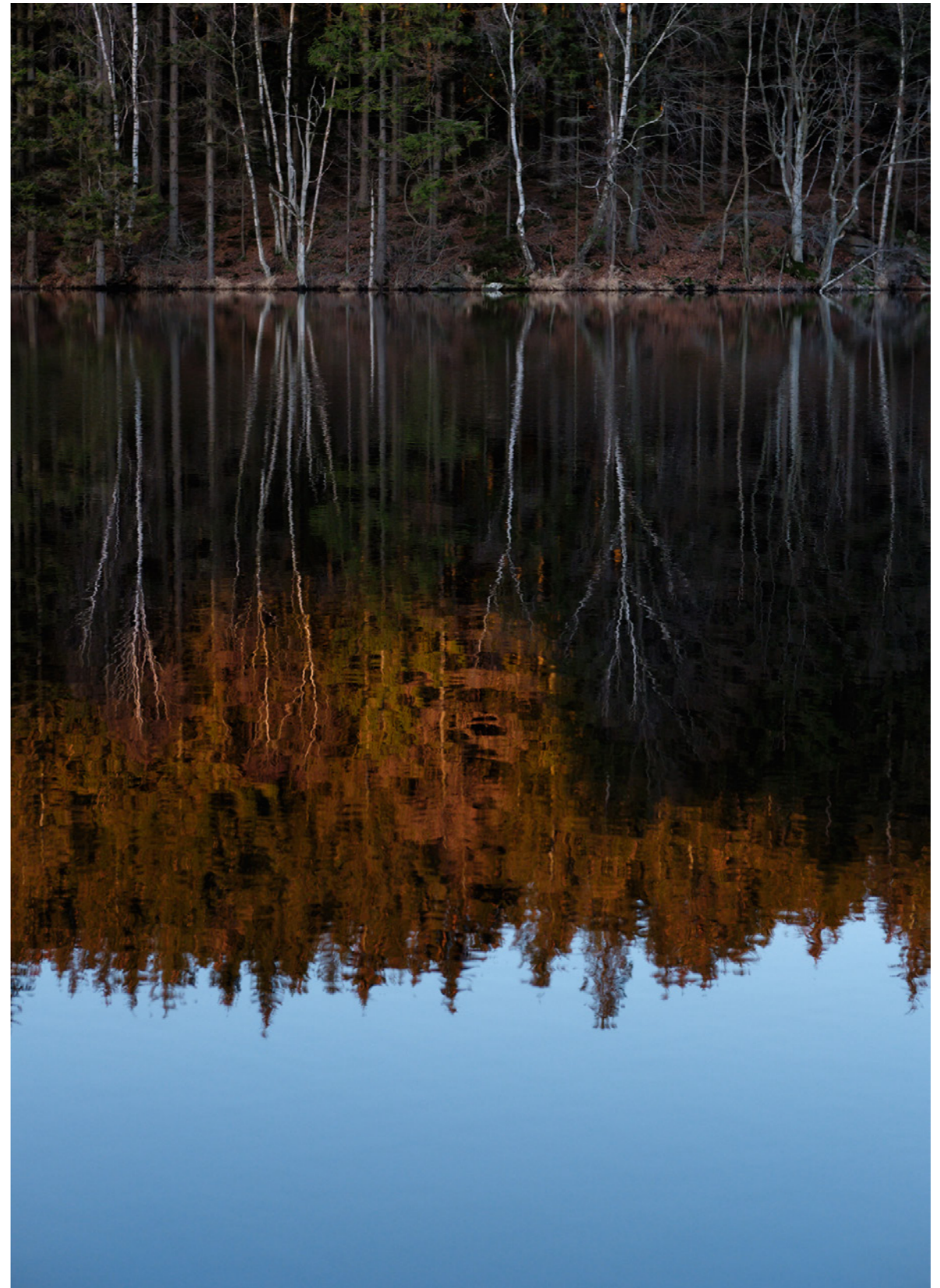

Foto Johannes Alm

Frostavallen

Västra backen som idag används som pulkabacke
Foto Johannes Alm

Rester från skidtiden
Foto Johannes Alm

Stig mot platsen
Foto Johannes Alm

- Skidbacke och lift 1
- Vindskydd 2
- Semesterboende 3
- Gammal idrottsplan 4
- Rastplats med WC 5
- Ödehus 6
- Permanentboende 7
- Vandrarhem 8
- Auditorium 9
- Förvarings-baracker 10
- Storstugan 11
- Busshållplats 12
- Konferensanläggning 13
- Badplats 14
- Fastighetsgräns 15
- Skåneleden 16
- Site ○

 Siteplan, frosta 1-2000
 25 100 200 m

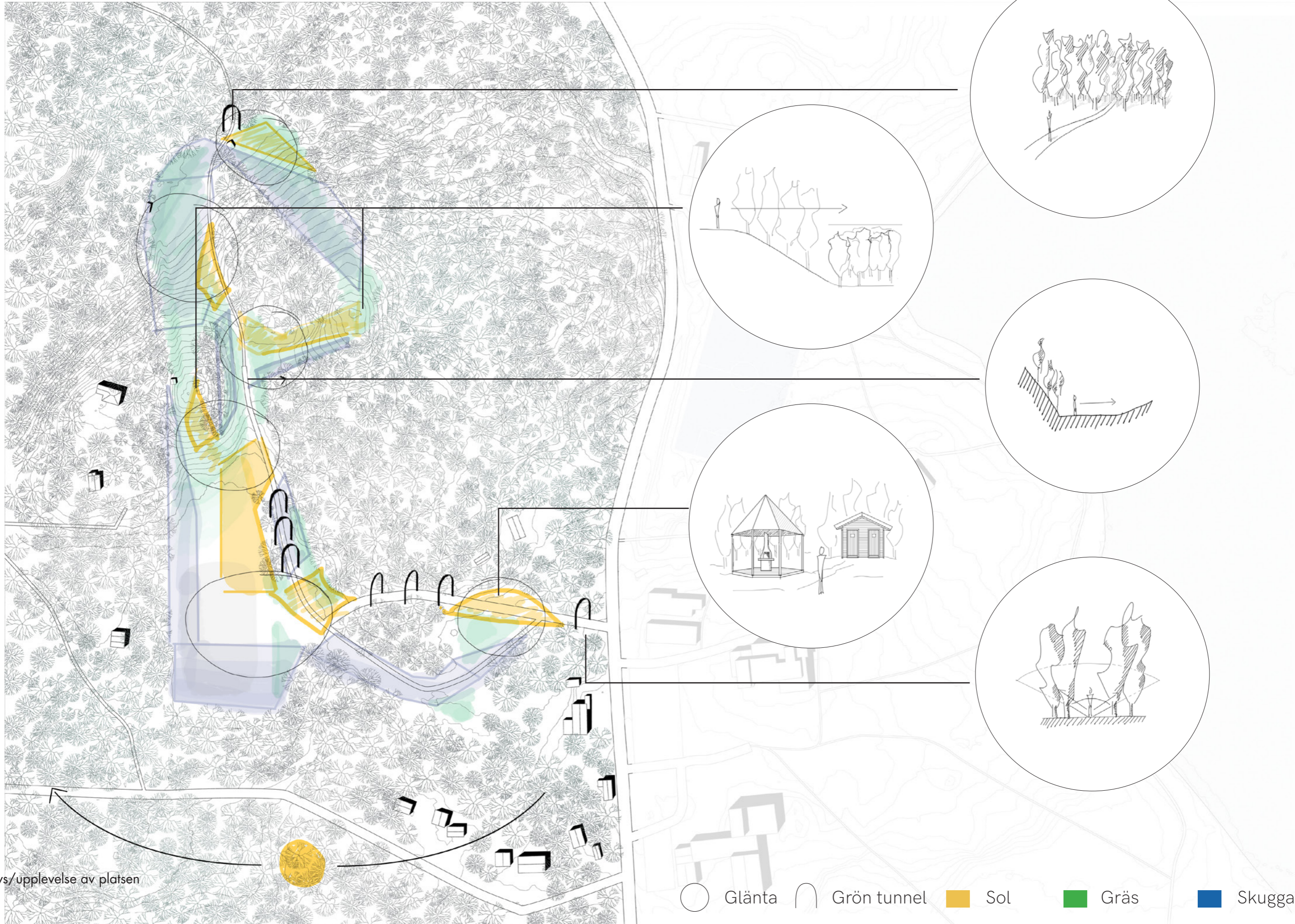
Sitefoton

Vy från avsatsen mellan backarna,
Överst vy mot den östra
Nederst vy mot den västra
Foto Johannes Alm

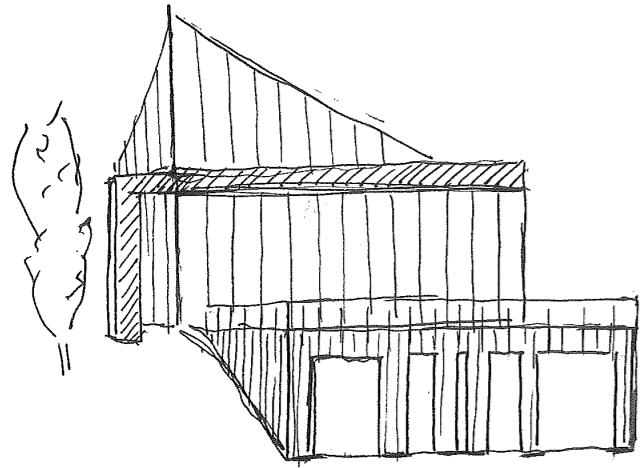
Nästa sida.
Vyer från västra backen,
Lift på östra backen
Foto Johannes Alm

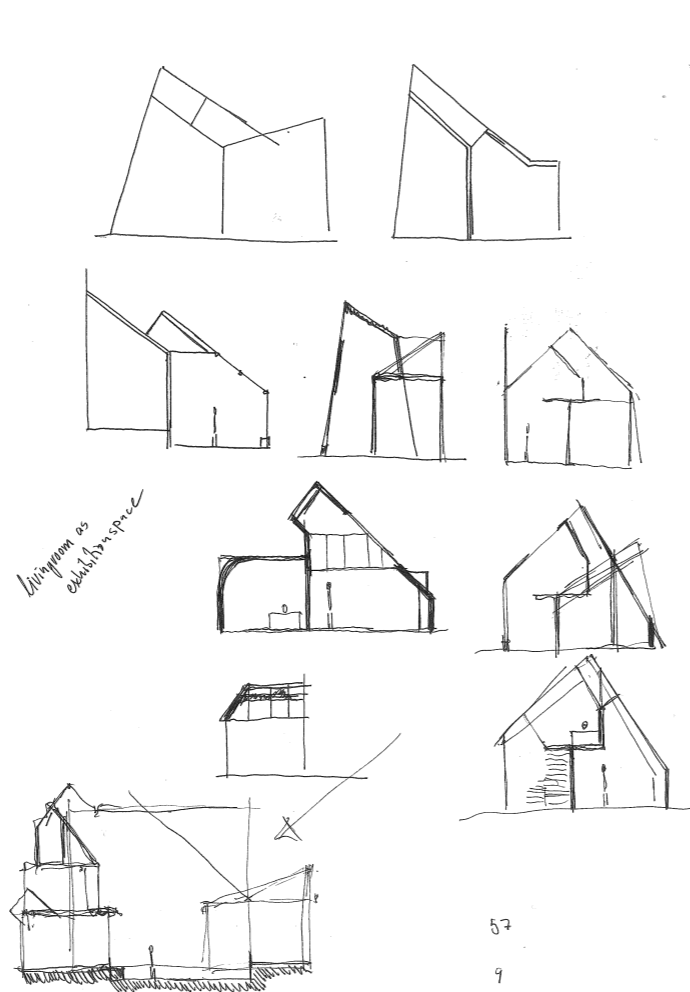
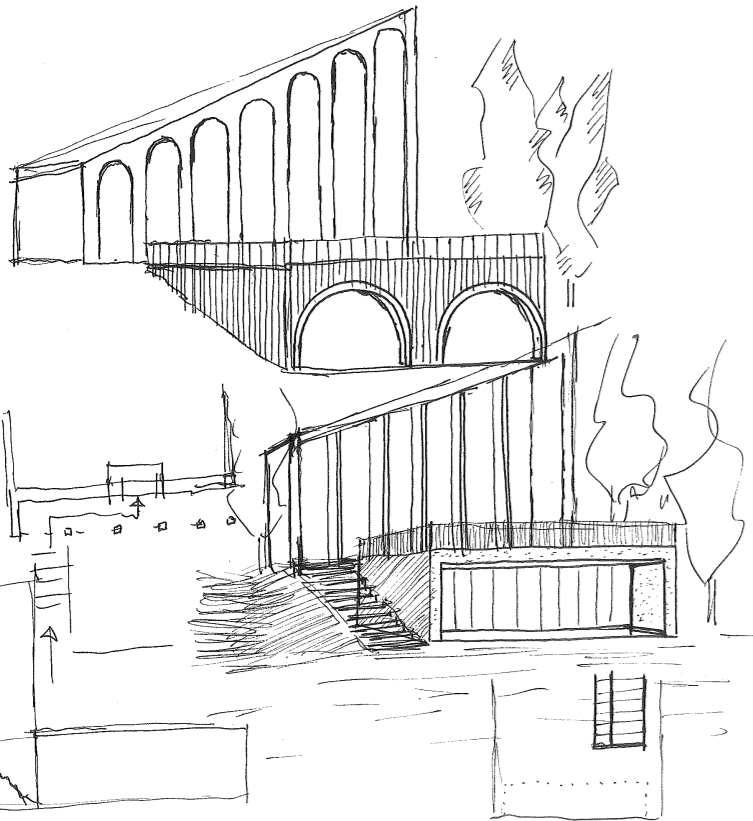
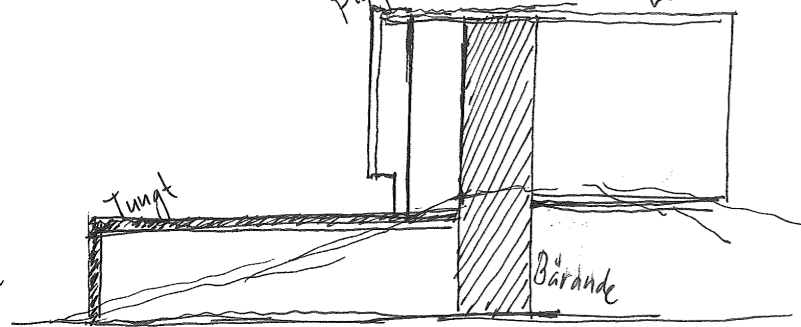
①
 Analys/upplevelse av platsen

○ Glänta ∩ Grön tunnel ■ Sol ■ Gräs ■ Skugga

Fragment ur en process

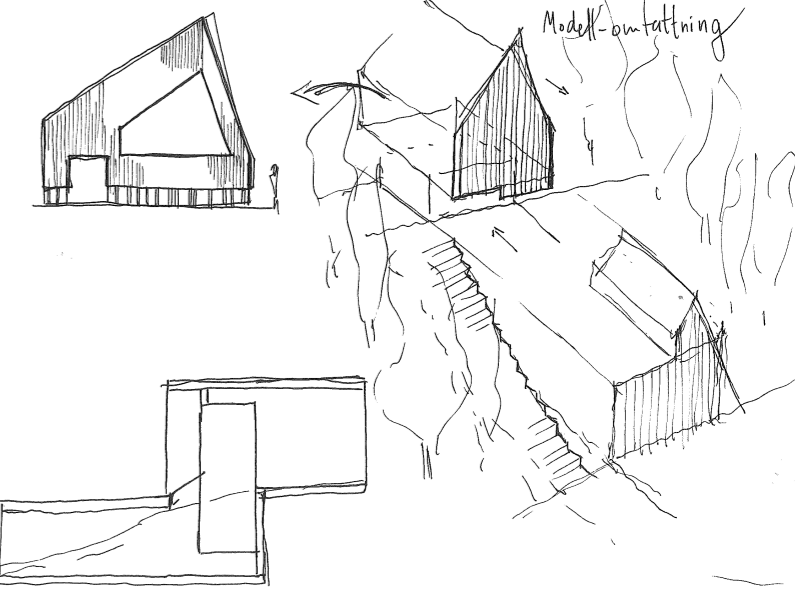
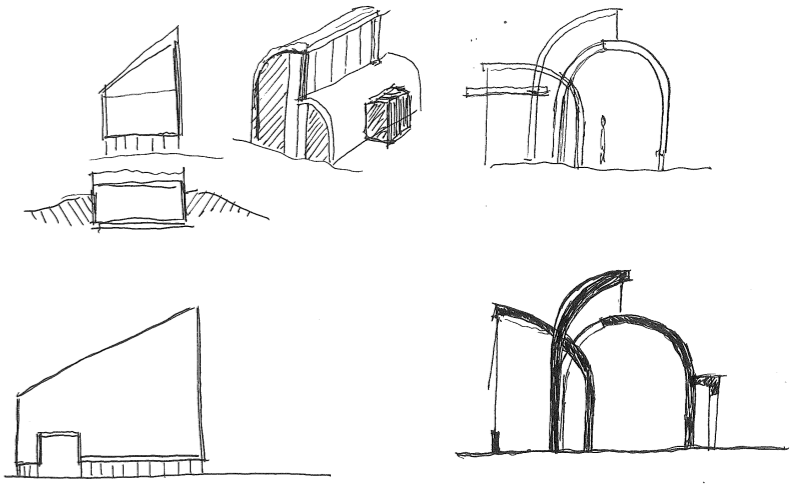
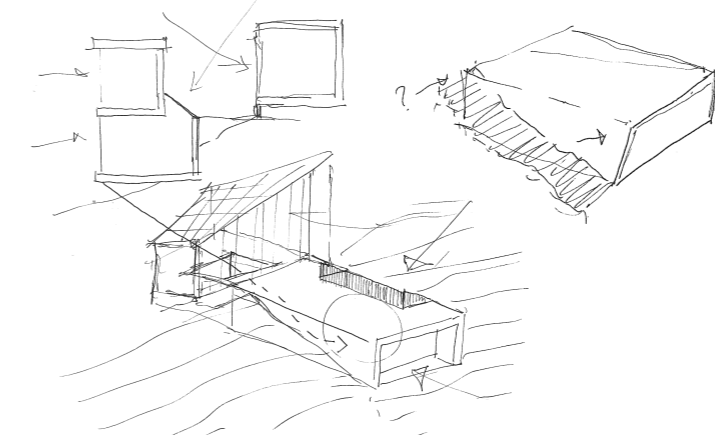
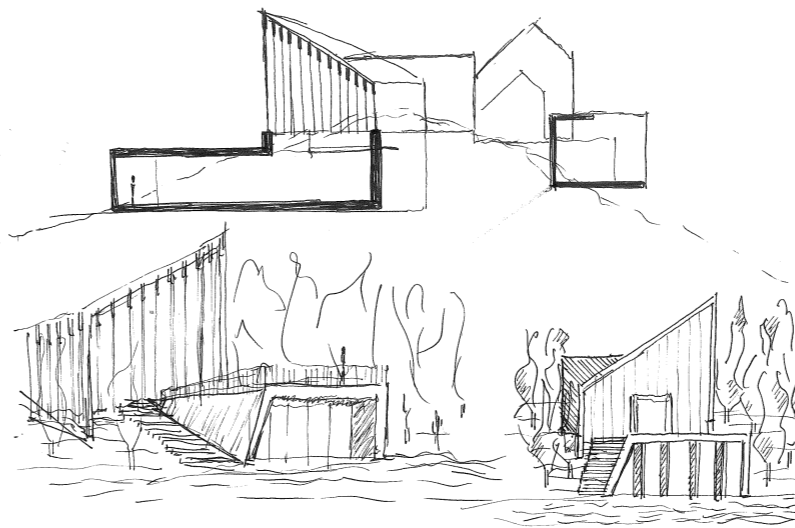
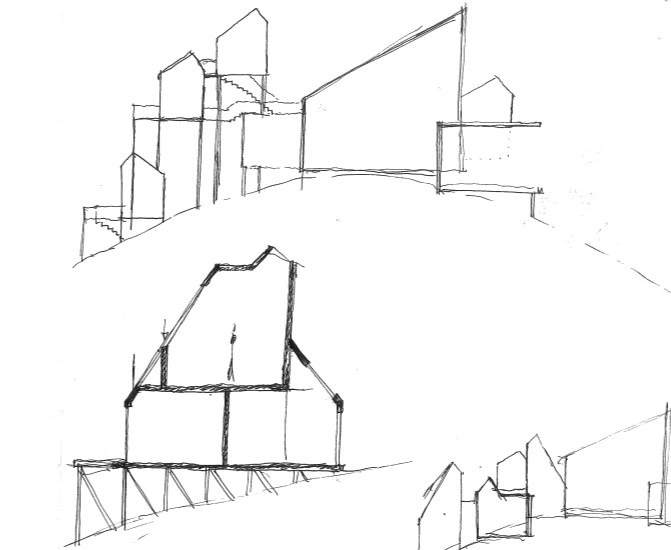
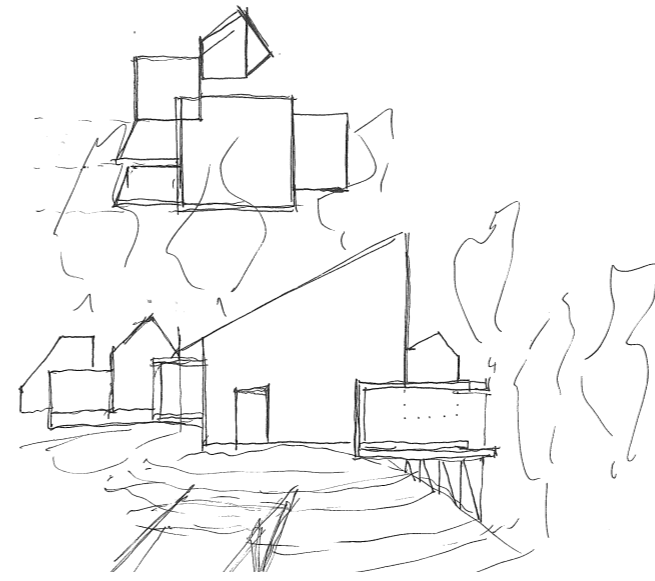
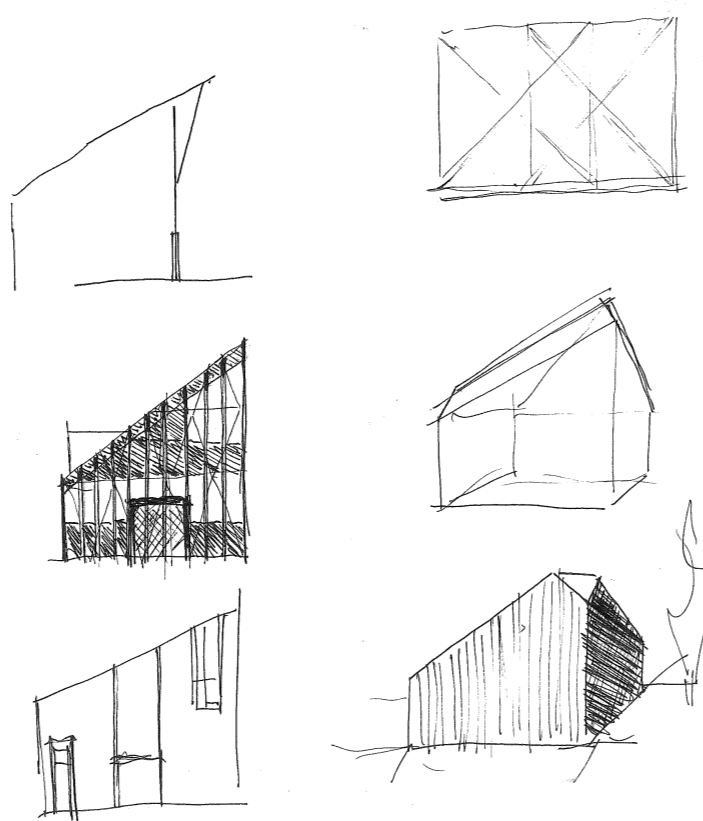
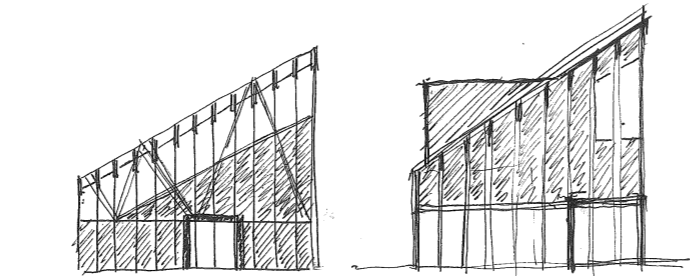

Flyvande Lätt

Intyg som
skiljer ut sig

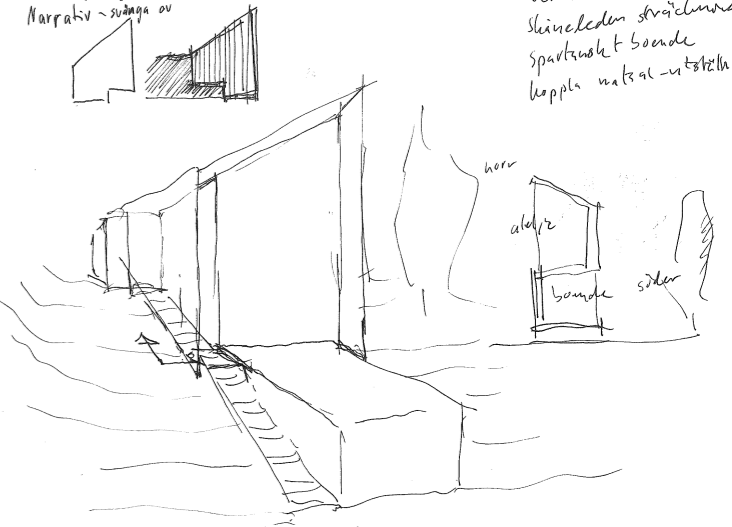
52
9

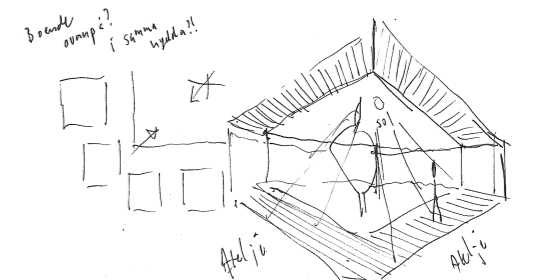
Modell-omfattning

Modell omfattning - skala 250??
Tillgänglighetskrav - inte nödvändigtvis alla va.
Utomhuspassager? - ja
Hyddor/länga - kluster
Narrativ - svänga av

Skriv om inledning
Jobba mer på en sida
Byt upp i mindre volymer
Vertikalitet
Skärningen sträckning?
Spårbundet boende
Koppla material utställning

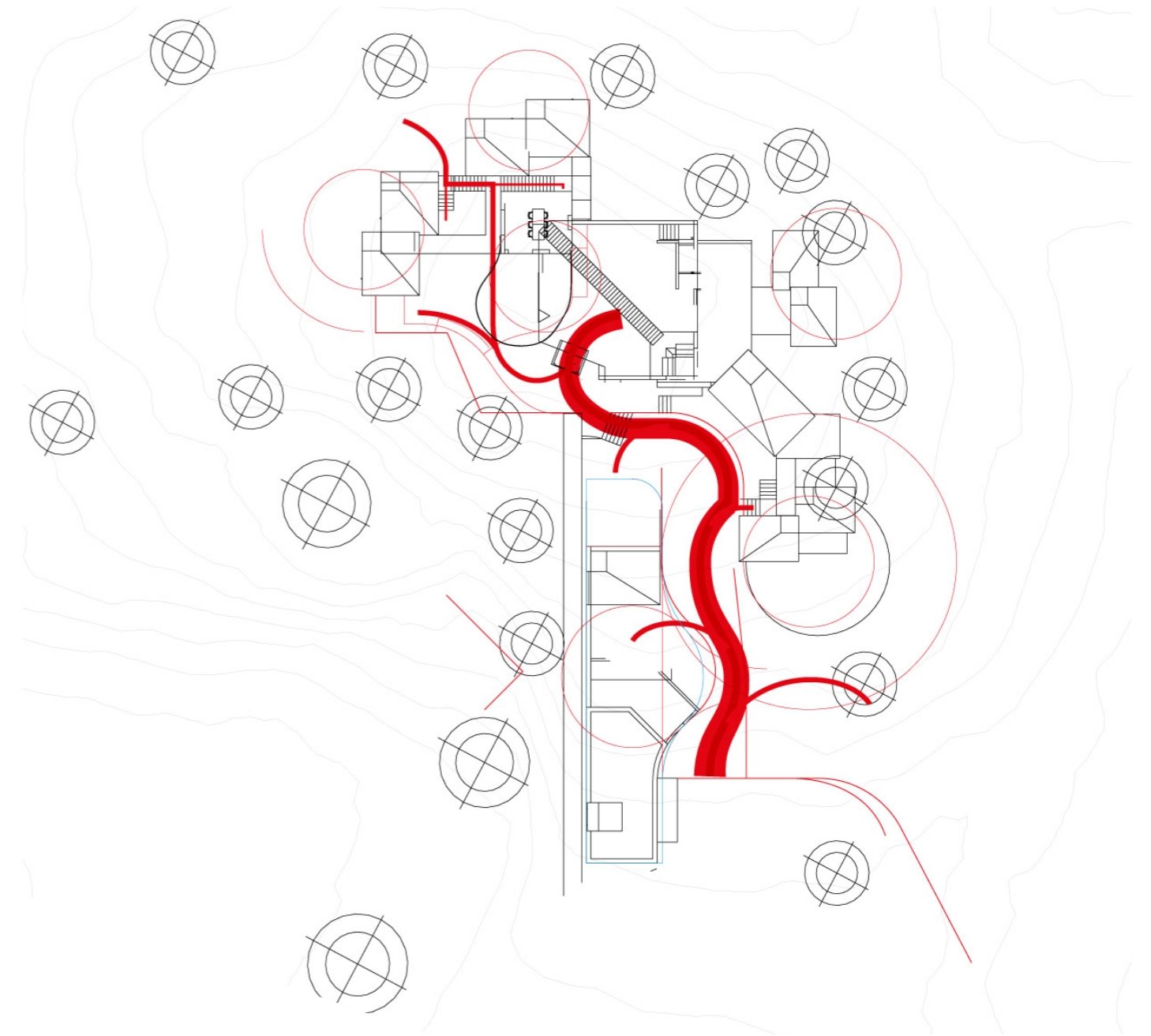
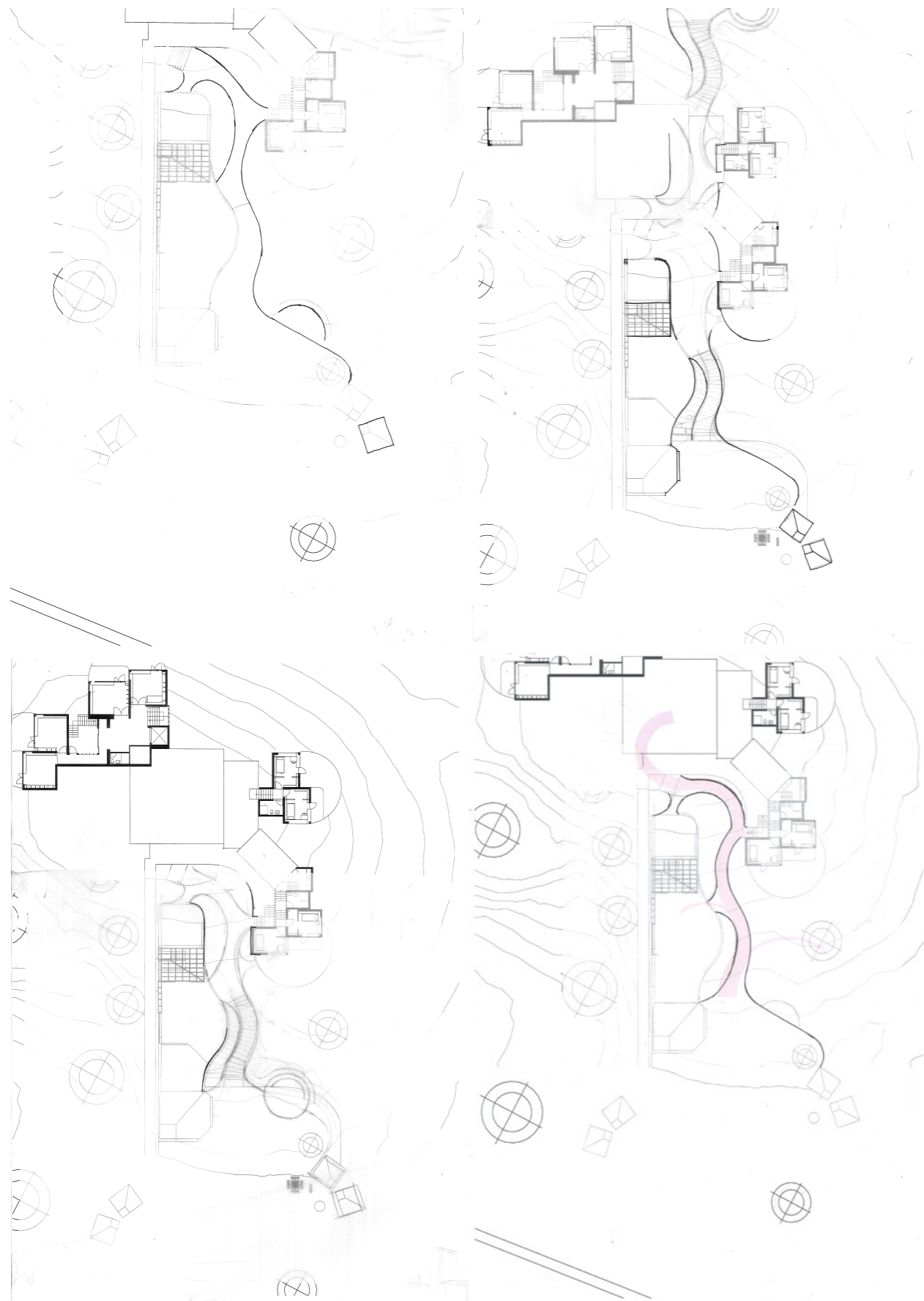

horv
delar
bunden
sida

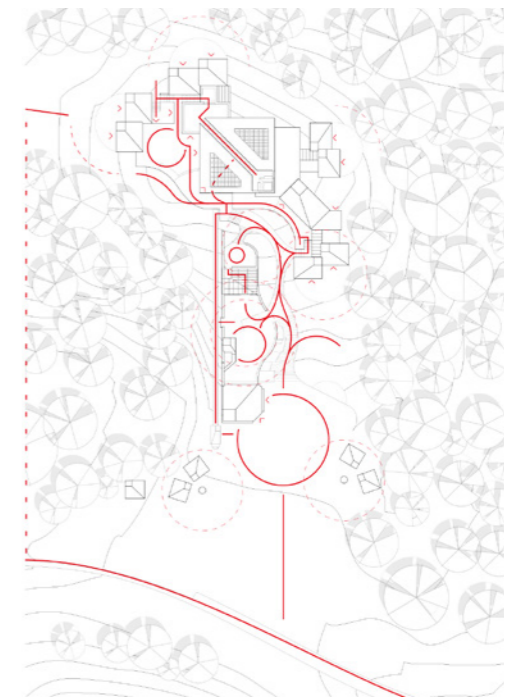

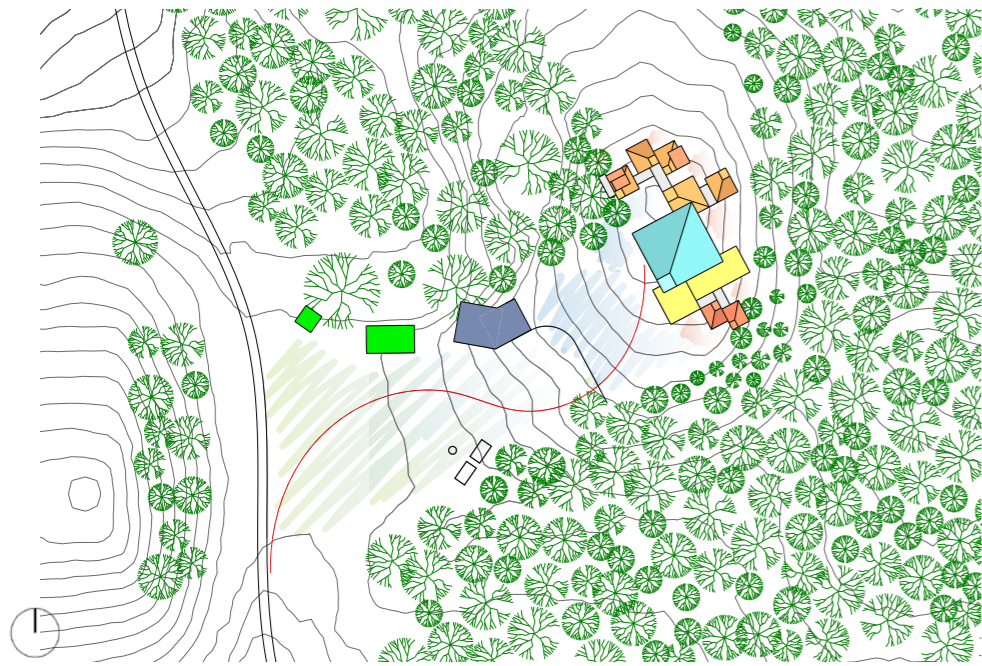
Boende
område?
i samma
byggnad!

40-10
40-10

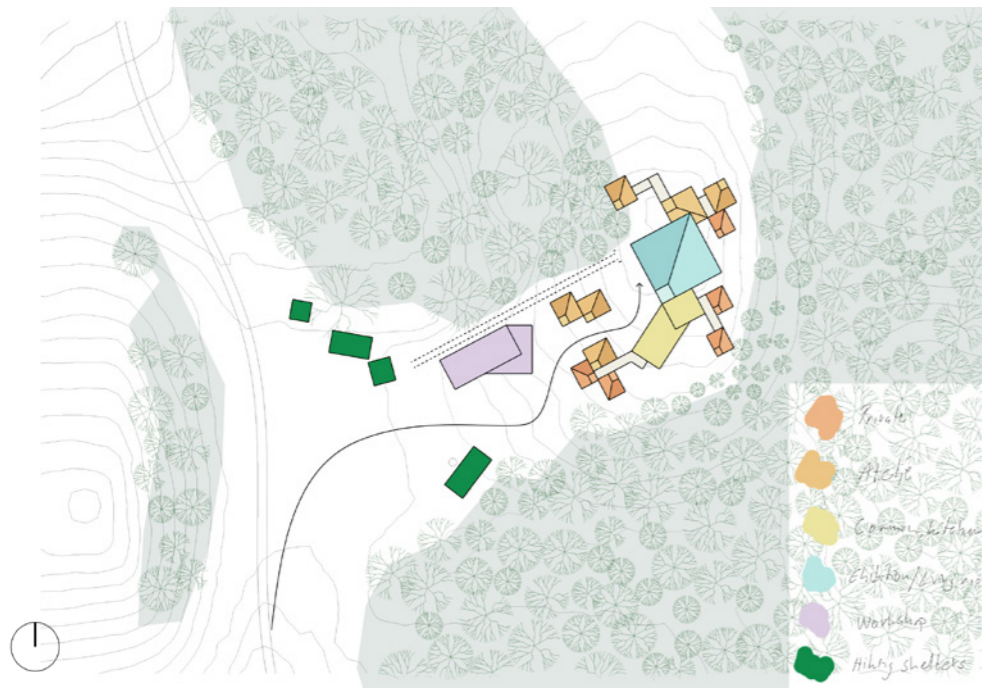

Utveckling av stigen och narrativet uppåt. Då landskapet tidigt definierats som det styrande elementet har jag sökt dra stigen på ett sätt som efterliknar det vilket en naturlig stig skapas på. Man följer dalar och undviker de brantaste sluttningarna för att leta sig fram genom landskapet. I den här processen insåg jag tidigt värdet av en landskapsarkitekt och hur ett tidigt samarbete skulle kunna utvecklas till ett mer genomarbetat förslag på dragning.

Den östra backen av de två identifierades tidigt som mest passande, dels för att den västra används mer för pulkaåkande men också för att just den östra lämnats i förfall. Att introducera något här vore att bevara dragningen av en skidbacke och samtidigt se till att backen kommer vara fortsatt tillgänglig. Platsens orientering möjliggör en mycket fördelaktig vinkling av volymer för att ta vara på det ljus som är bäst lämpat för de olika rummen.

Längs med den norra trädgränsen, just ovanför den lila volymen i bilden till vänster går det ett dike, jag väljer att behandla det diket lite som en vägg som med sin orientering har en väldigt stor möjlighet att fånga eftermiddagens solljus och på så sätt åstadkomma en behaglig plats för umgänge och aktiviteter under eftermiddagarna. Den här väggen bildar också en naturlig avfart från skåneleden och leder in på det narrativ uppåt som tar en genom och in i projektet, där man på toppen introduceras till entrén till den öppna utställningsvolymen

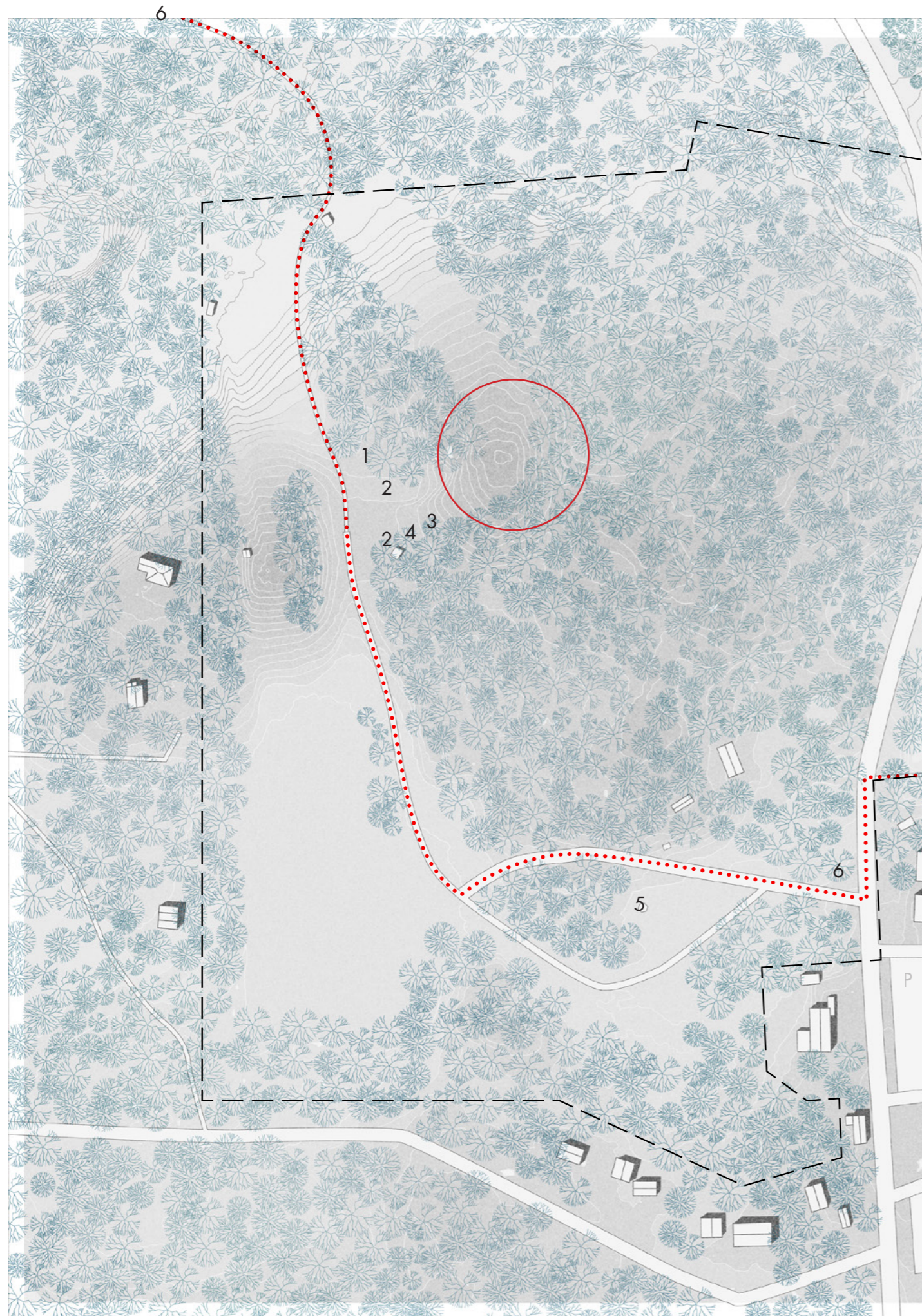
För att tillgängliggöra anläggningen introduceras en bergbana längs diket, bakom den vägg som nu skapas av volymer. Den här bergbanan är både en blick till de nu sönderrostade liftarna men också ett nödvändigt sätt att förflytta material och andra mer otympliga saker till backens topp. Narrativet uppåt utvecklas och fortsätter förbi utställningen nedåt norr för att återkoppla till Skåneleden.

Vy från site mot den västra backen
Foto Johannes Alm

Arbetsmodell landskap och volymer

Strategi för området omkring

Tillbaka i tiden hade frostavallen ett flertal funktions spridda över området, backhoppning, kiosk, skiduthyrning, sport och idrottsplatser med flera. Många av dem finns kvar än idag men står oanvända och överväxta. Min tanke är att dessa resurser kan användas av det nyintroducerade projektet, såsom auditorium, tennisplan och till och med storstugan i framtiden. För att knyta an till Skåneleden och skapa en mer levande plats vid foten av stigen uppåt mot projektet placeras vindskydd och toaletter för vandrare där. En mindre scen för utomhusteater introduceras där grässluttningen kan användas både som läktare och bakgrund.

1. Flytta badrum till föreslaget område vid projekt-site
2. Renoverade samt fler vindskydd
3. Mindre utomhusscen
4. Cykelparkering i anslutning till site
5. Parkeringsyta för besökare, ytterligare parkering finns vid storstugan.
6. Residenter får i uppdrag att skapa fragment längs med den närliggande delen av skåneleden för att skapa intresse men också efterfrågade rastplatser och utsiktsplatser. Kan vara i samband med kurs, att man tillsammans tex skapar en skulpturell utsiktsplats.

Site

Program

Vardagsrumsutställning

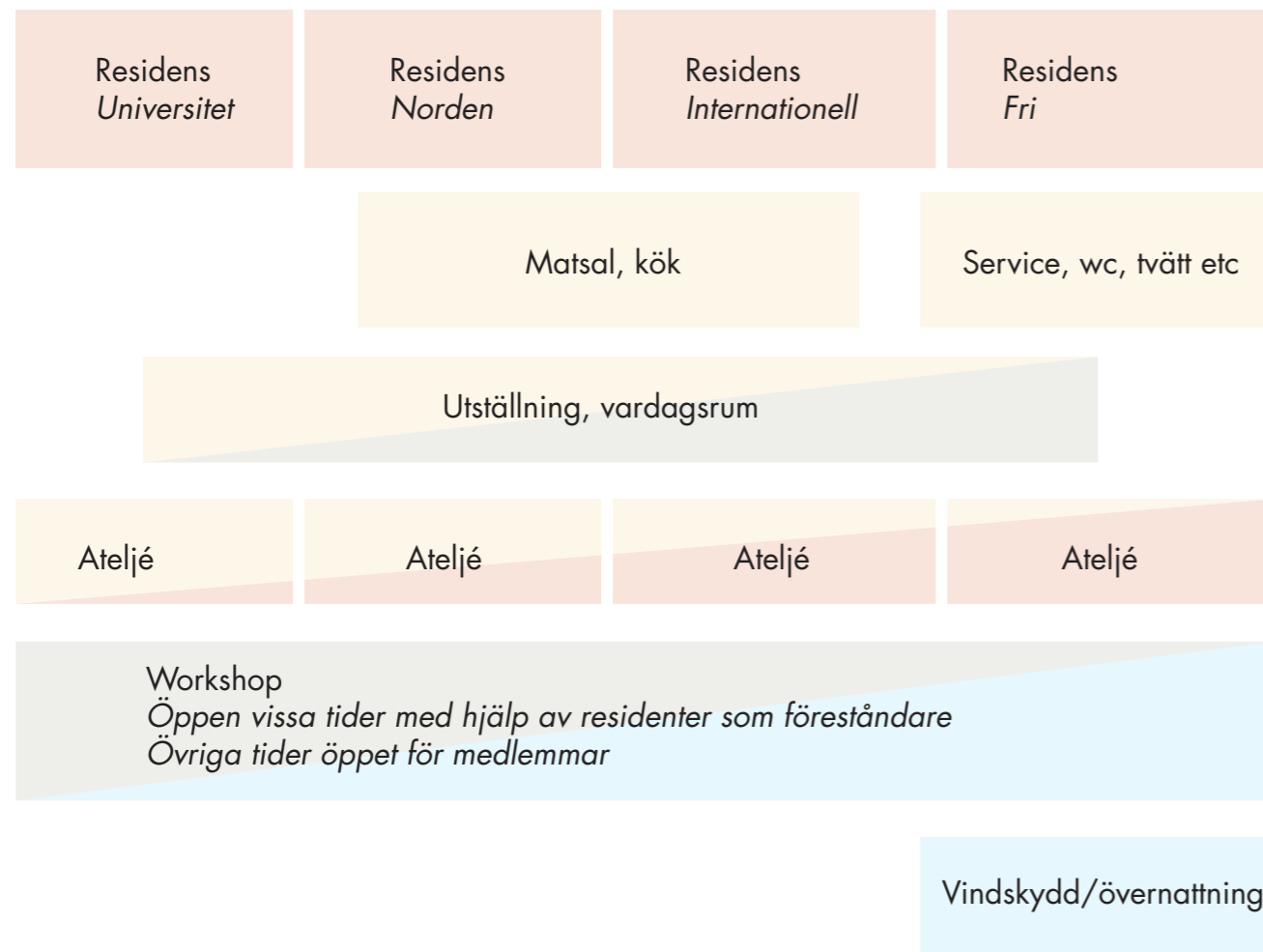
Fyra "residensstugor" i vilka det finns möjlighet att husera två personer i vardera placeras i utkanten av sammansättningen. Nedan är ett exempel på hur man skulle kunna göra ett urval för dessa fyra för att söka nya möten och nya influenser till det lokala.

Därtill en matsal samt kök i vanlig ordning, som främst används av de boende.

Utställningsutrymmet ses som en plats där även vardagliga saker kan ske, alltså inte en formell institutionell plats för stilla konstbetraktande.

Ateljéerna är tilldelade de olika residenterna men kan kombineras två och två och på så sätt skapa större ytor om nödvändigt.

Workshopen är medlemsstyrd men under vissa tider öppen för alla.

Privat Gemensamt Öppet Fritt

Finansiering

Många bidrag för projekt som det här är inriktade på en specifik del av processen, ofta är det antingen själva uppförandet av något eller för en verksamhet. Nedan finns listat några av de aktörer som skulle kunna vara aktuella för finansiering av ett projekt likt det här. Viktigt att notera är att precis som rekreation är värdet av resultaten ofta svåra att uppskatta. Att en bygd stärker sin identitet och attraktionskraft är svårt att tolka i direkta siffror, likaså integration av personer med skilda bakgrunder. Min tro är att dess mjuka värden verkligen skulle stärkas av ett projekt likt det här och kunna bidra till områdets livlighet.

Finansiering	Byggnad	Verksamhet
Region Skåne Höörs Kommun Boverket Kulturbryggans projektbidrag och strukturbidrag EU:s program Kreativa Europa Privata företag	Region Skåne Höörs kommun Skånes hembygdsförbund Skånes hemslöjdsförbund Konstnärsnämnden Nordisk Kulturkontakt - Stöd till residenscentra Lunds universitet	Kurser Medlemskap Lokal gemenskap, ökat utbyte Sprider vetskaper om en återupplivad plats
Projekt	Ökad aktivitet i området, turism Aktiverar en förglömd plats Destination i mittskåne Tillgängliggör rekreationsområde Ett ljus i mörkret	
Resultat/intäkt		

Användare

Syjunta och styrelsemöte

Utöver de boende och de som nyttjar verkstaden har det här projektet möjligheten att bli ett delmål på skåneleden och på så sätt attrahera personer som normalt sett kanske inte skulle avsätta en dag för ett museumbesök. Även utan vetskap om den här anläggningen på förhand så blir det en naturlig omväg att ta när man väl kommit dit och blivit nyfiken på vad som sker här.

Vardagsrummet är en bra plats för lokala sammanträden och kan agera samlingspunkt för både styrelsemöten och syjuntor. Tillgången till köket gör att informella aktiviteter som bokcirkel eller akvarellmålning känns som hemma hos någon, i det här fallet residenskonstnärerna.

Användare

Dag	Vecka	Månad	Sporadiskt
Residenter			
	Medlemmar workshop		
	Kursdeltagare		
	Skolklasser		
	Bokcirkel	Större vernissage	
Måleri		Hembygdsmöten	Passerande Pulka Vandring Bad Ryttare Cyklister
	Utställningsbesökare Skåneleden turister rekreationsbesökare	Styrelsemöten	

Schema

Kursansvarig vedhuggare

Som resident har man varje månad ett antal uppgifter som ingår i ens vistelse här. Det kan vara att man en månad är ansvarig för att det finns ved till eldplatserna nere vid vindskydden eller att man en gång i veckan under en period har en kurs i sitt konsthantverk.

Nedan finns ett sammanfattat schema där man får en idé om hur livet skulle kunna se ut som resident här. De dagar man är ansvarig för verkstaden kan man helt enkelt välja ifall man vill arbeta med sitt eget nere i verkstaden och på så sätt vara tillgänglig för att hjälpa till vid behov eller så kan man helt avsätta sin tid för besökarna beroende på hur man känner sig. Oavsett vilken veckokänsla man har kommer man möta nya personer och ta del av nya intryck samtidigt som man på samma sätt bidrar med sin egen erfarenhet och kunskap till de besökande.

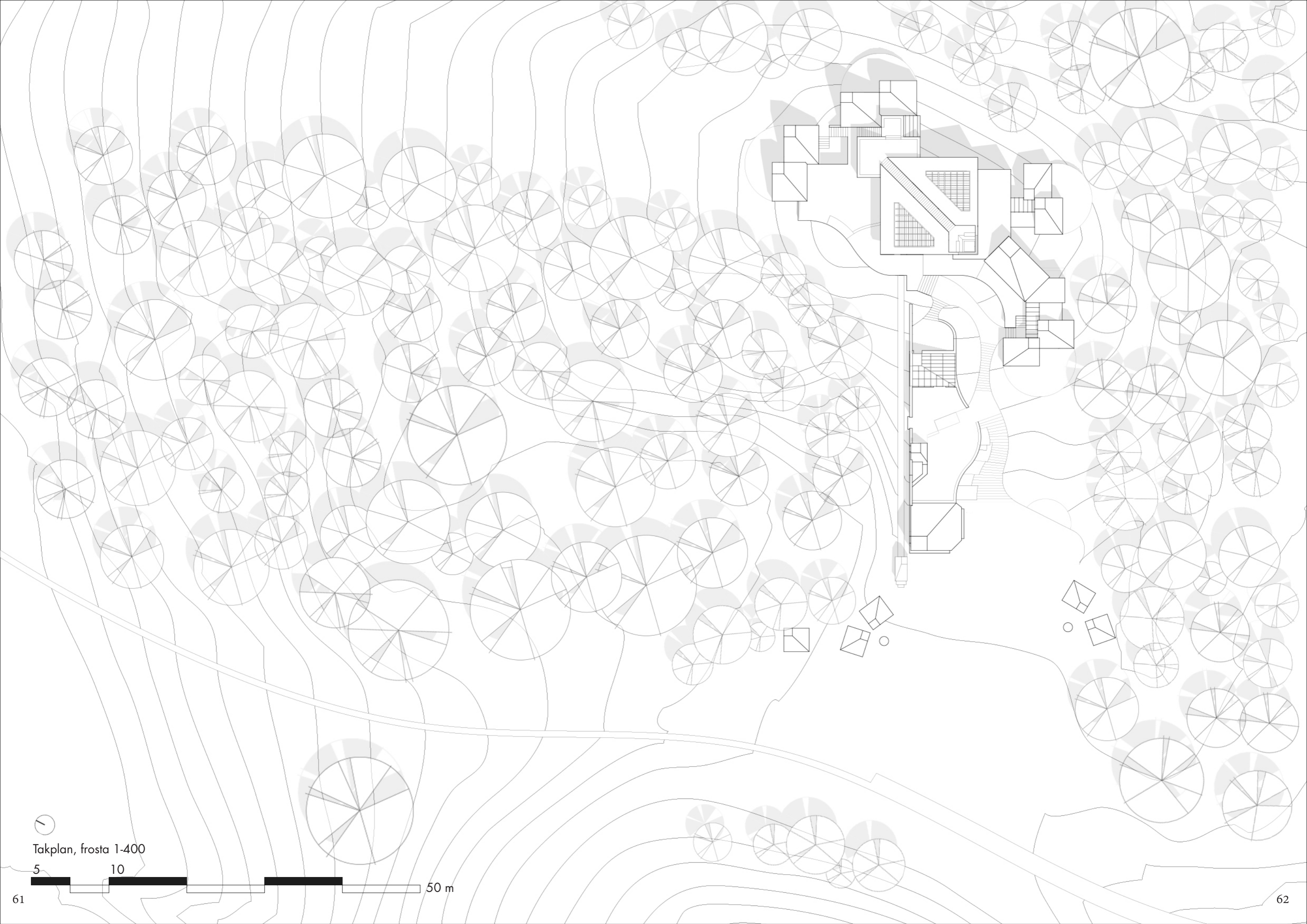
Under vissa perioder är vardagsrummet öppet för alla, man kan då komma och betrakta utställningen, måla akvarell, eller kanske testa skulptering med hjälp av residenterna.

Exempel schema

Vecka	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
	1	Öppen verkstad		Kurs A	Hembygdsmöte	Kurs A	Vernissage
2	Öppen verkstad	Lokal fika	Kurs A	Syjunta	Teater		Bokcirkel Kurs B
3	Öppen verkstad		Klassbesök Kurs A	Hemslöjdsmöte	Kurs A	Spelning	Seminarie Kurs B
4	Öppen verkstad	Lokal spelning	Kurs A	Syjunta	Kurs A		Styrelsemöte Kurs B

Resident 1, Skulptur & 3d-print
Resident 2, Måleri & fotografering
Resident 3, Keramik & lera
Resident 4, Organiskt material, olika uttryck

Utställning (Fredag - Söndag)

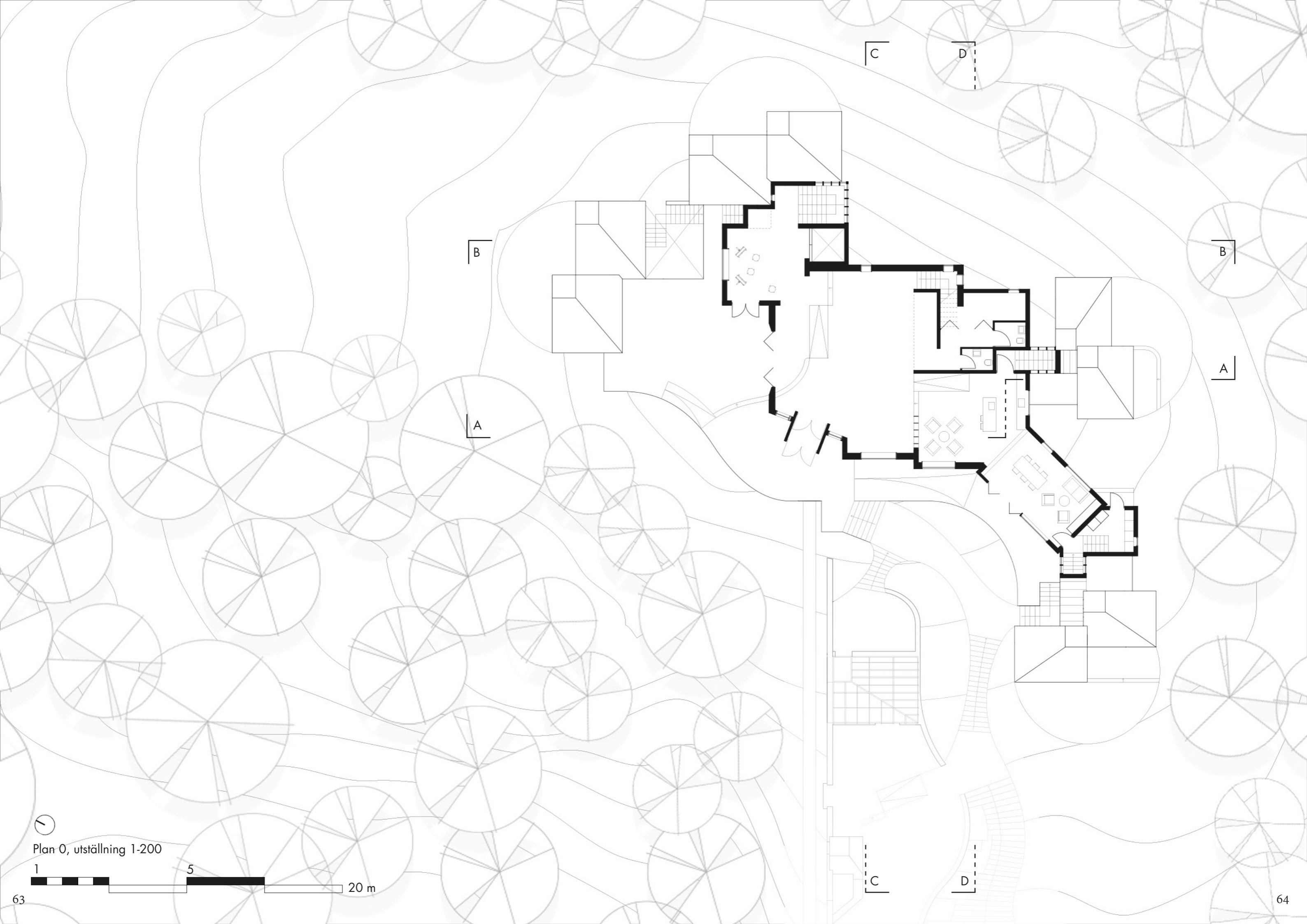

Takplan, frosta 1-400

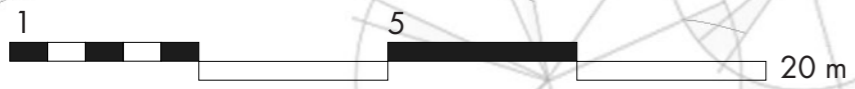
5

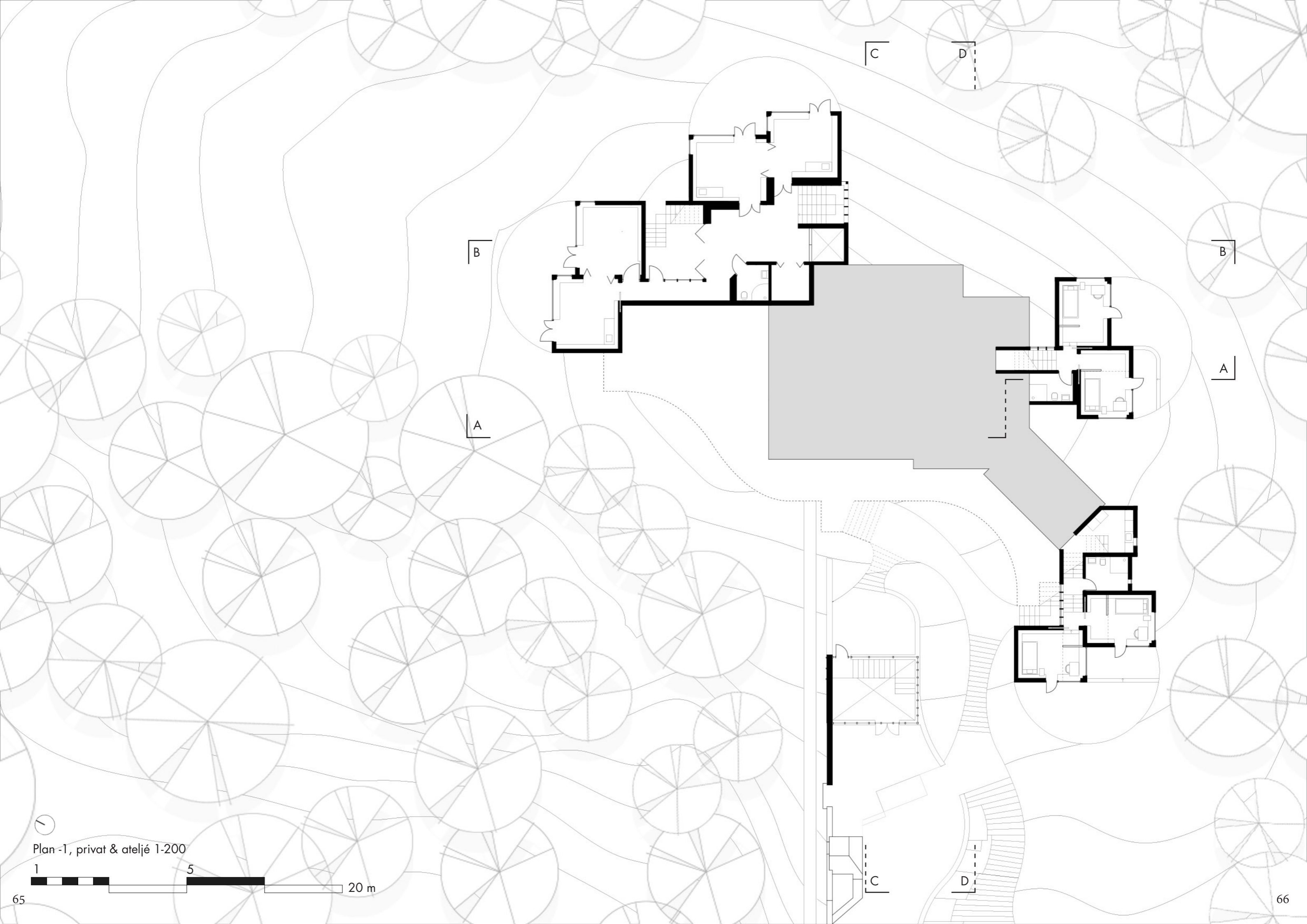
10

50 m

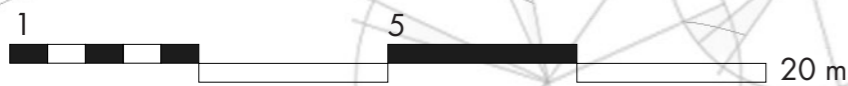

Plan 0, utställning 1-200

Plan -1, privat & ateljé 1-200

Plan -2, verkstad 1-200

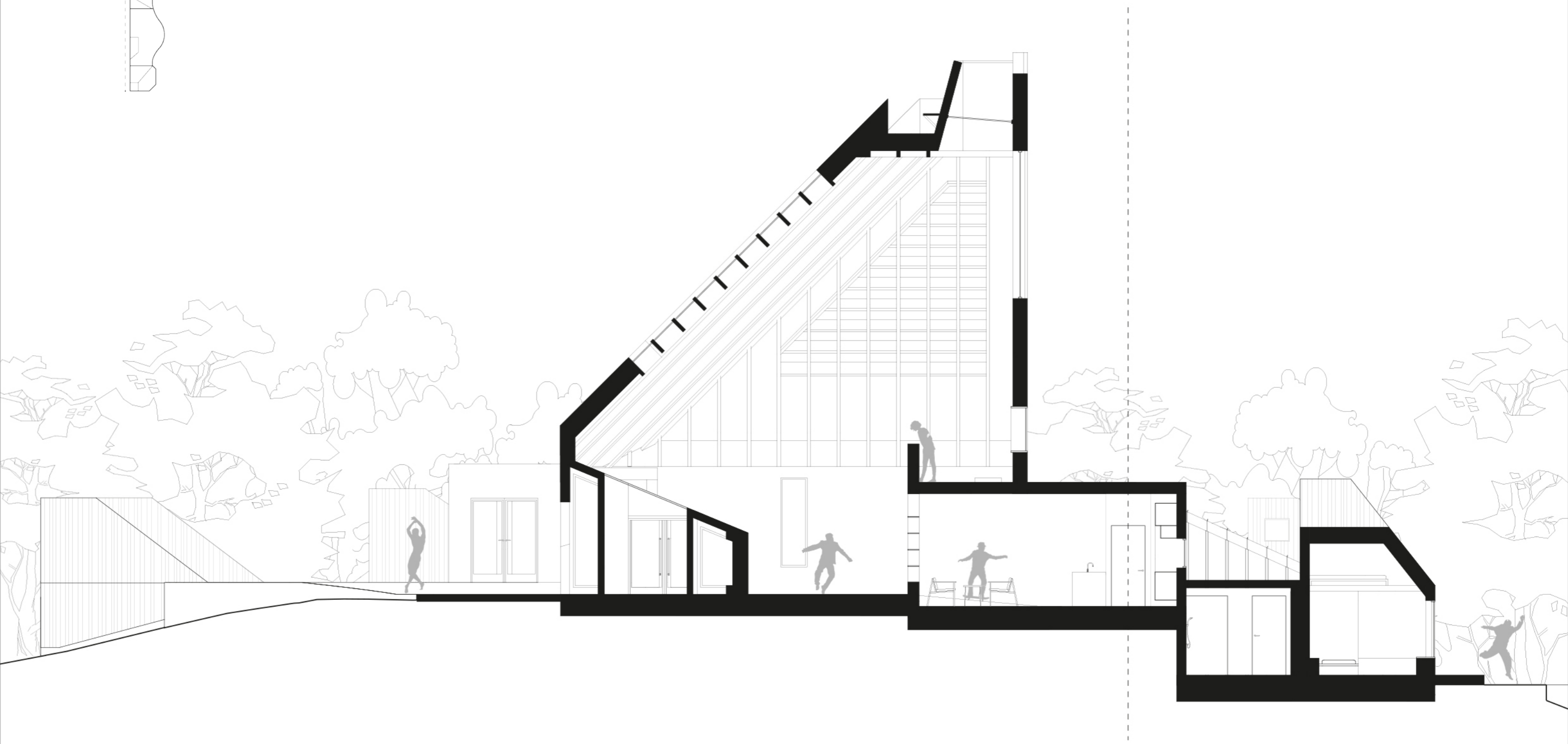
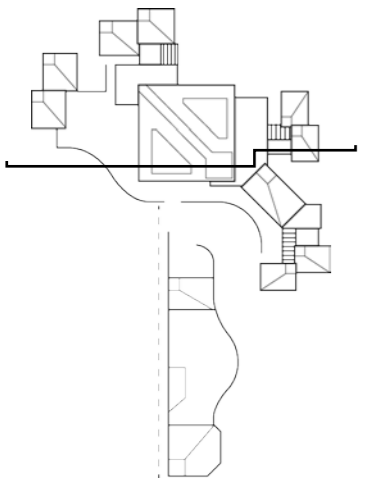

C

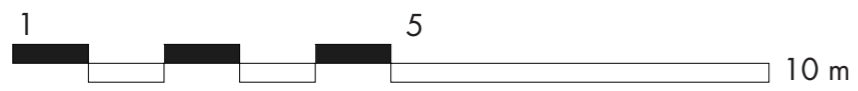
D

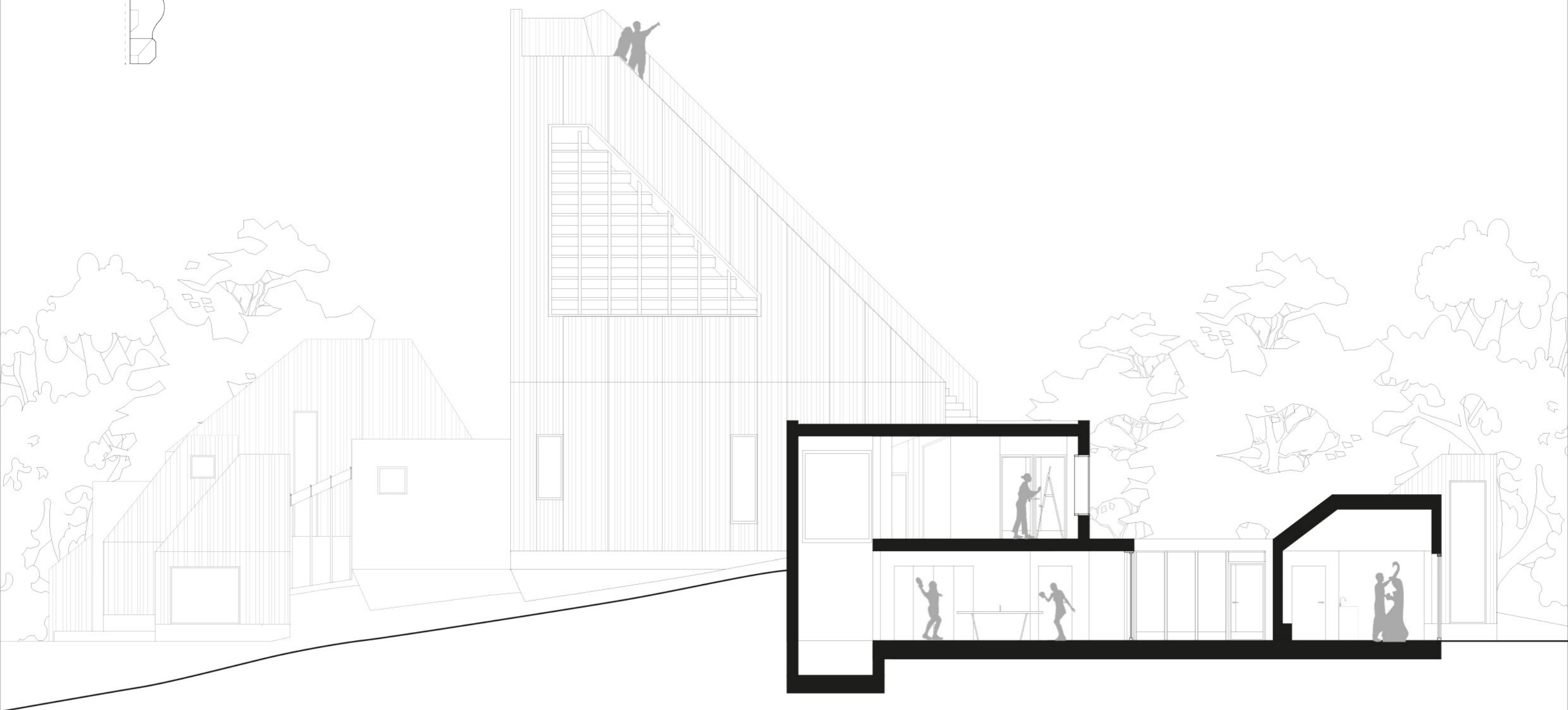
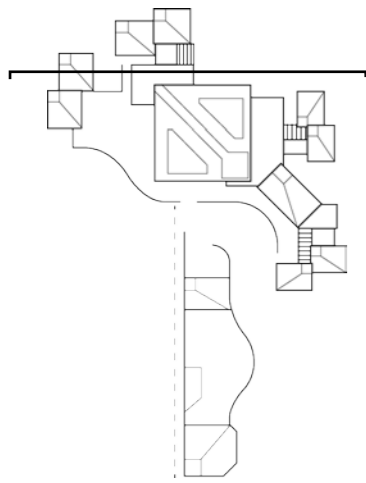
C

D

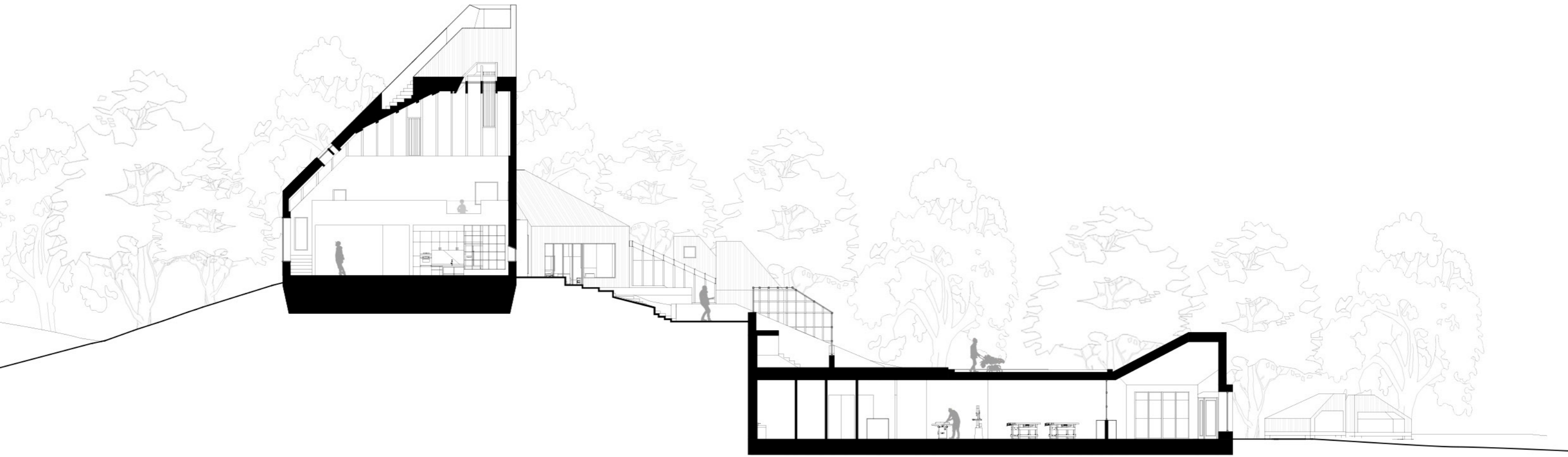
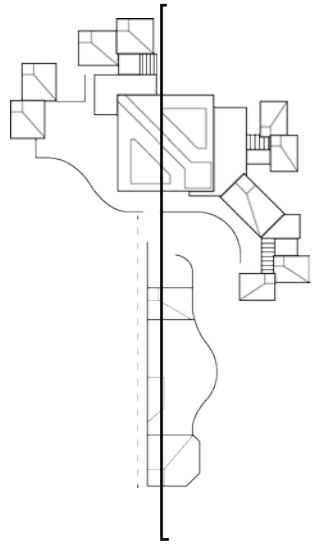
Sektion A, utställning 1-100

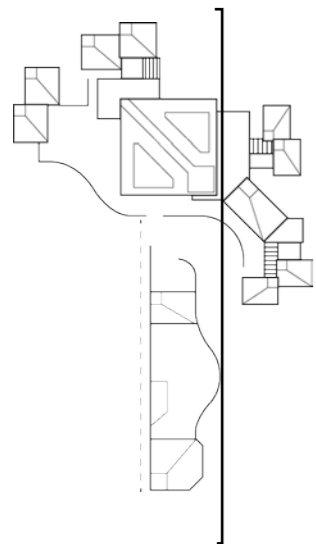
Sektion B, källare 1-100

Sektion C, verkstad 1-200

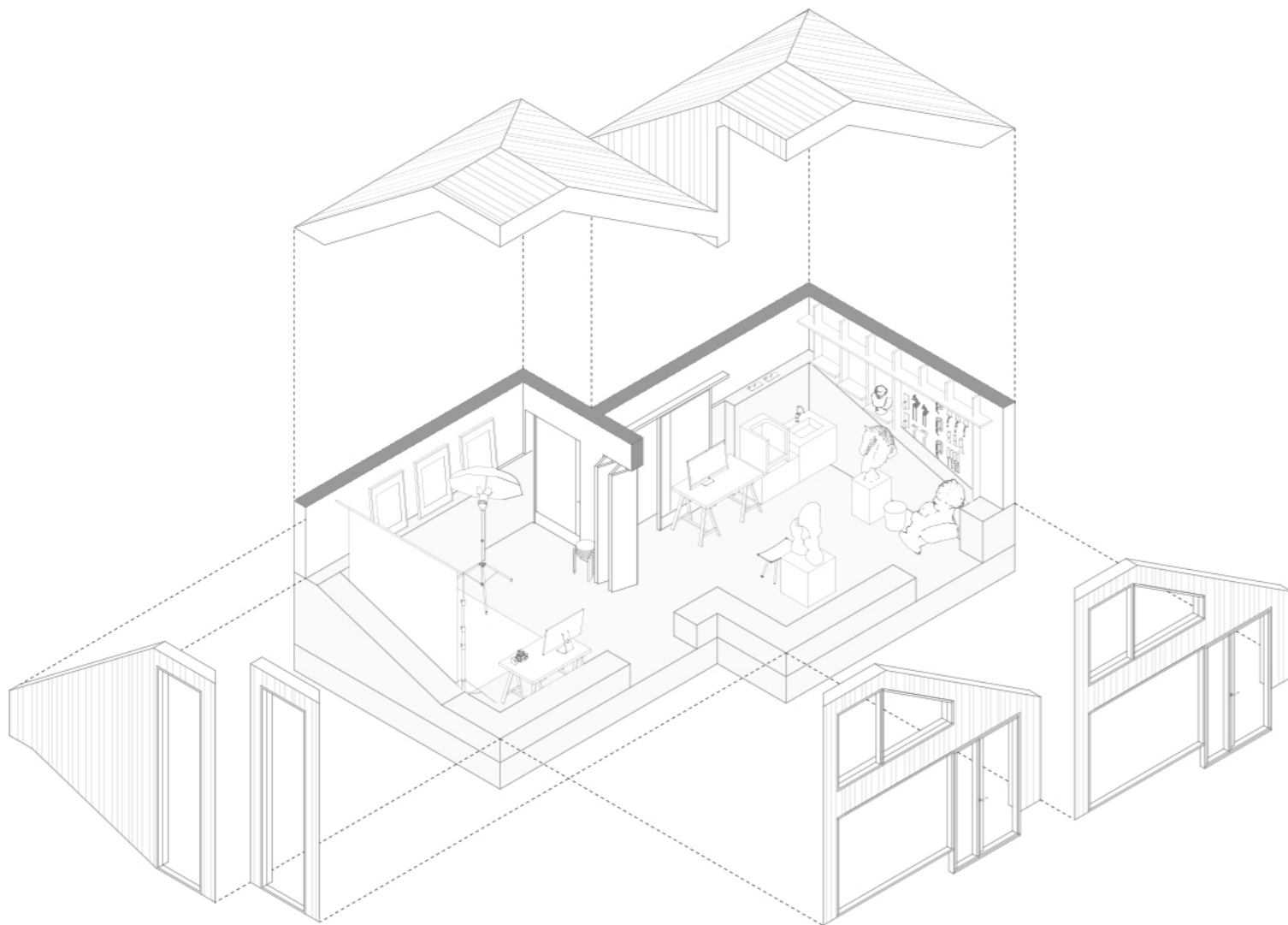
Sektion D, omgivning 1-500

Ateljéer

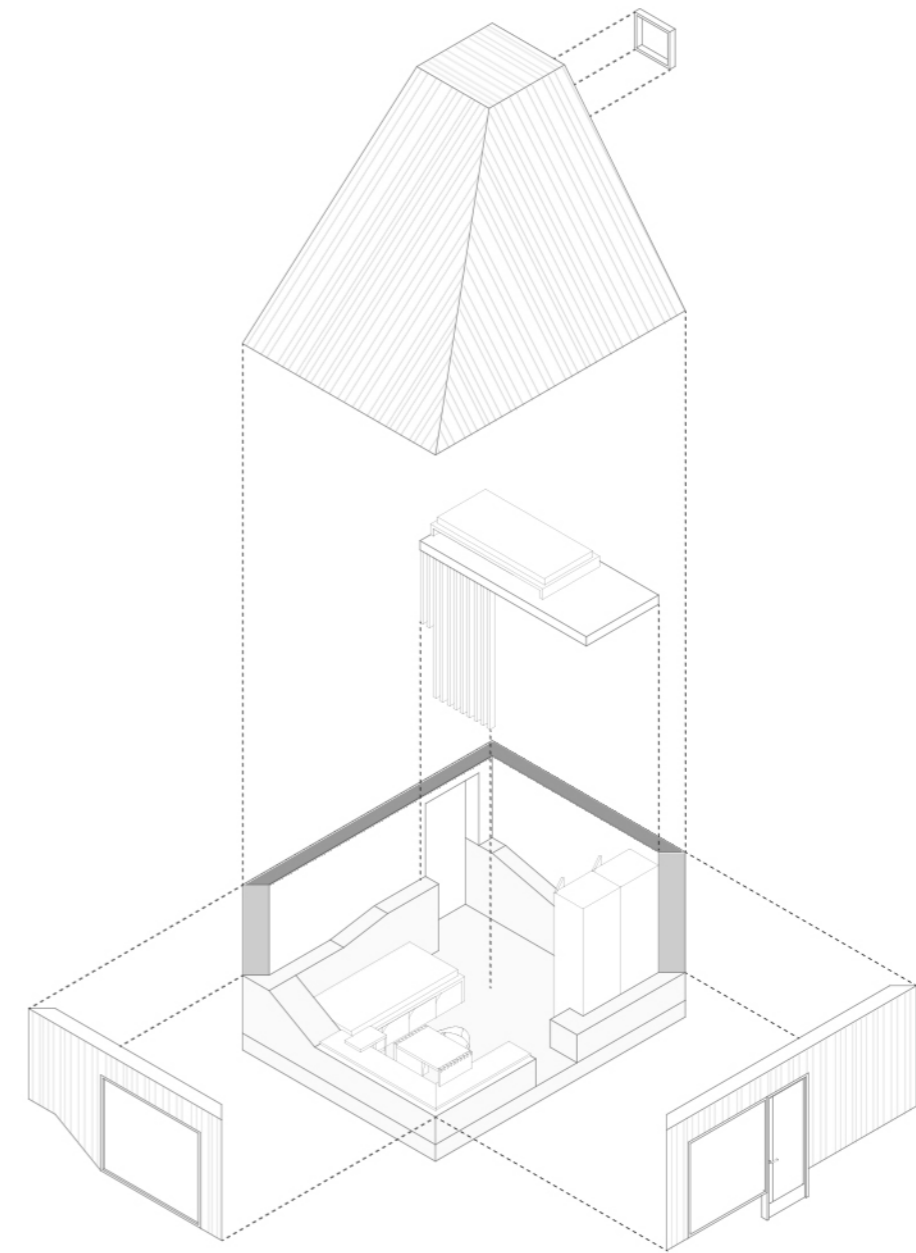
Fotograf och skulptör

Ateljéerna är placerade två och två och kan kombineras till en större volym. Betonggrunden följer landskapets böljande form och är därför olika i varje ateljé, därpå tar träpanel över och skapar en volym vänd åt norr för ett liknande ljusinfall dagen igenom. I exemplet nedan är det en fotograf som och en skulptör som innehar ateljéerna. Precis utanför delar de även en veranda varpå arbetet kan uttökas till när vädret tillåter.

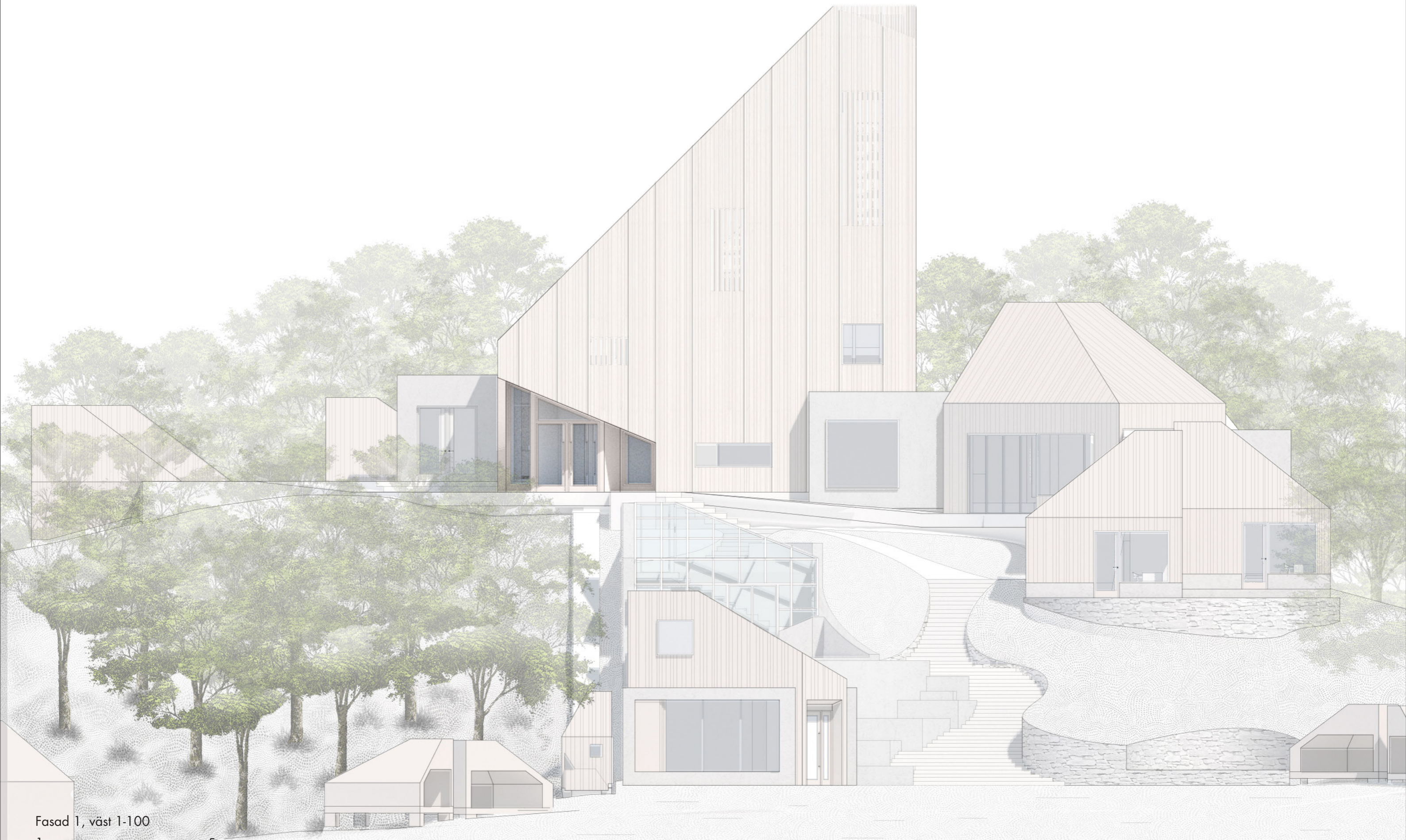
Residensbostad

Precis som för ateljéerna följer grunden här landskapets form och skapar unika lösningar i de olika bostäderna. Ett sovloft skapar en mindre avskild del för förvaring och upphängning av ytterkläder etc. Därefter finns det en säng samt ett skrivbord, båda enkla lösningar anpassade för att dra nytta av grunden. Den vida grunden skapar sittytter och upphängning för skrivbord och personliga tillbehör. Varje bostad är anpassat för att husera en eller två resider, är det bara en som bor i bostaden används loftet som förvaring och gästbädd. I anslutning till de fyra bostäderna finns badrum som delas två bostäder emellan.

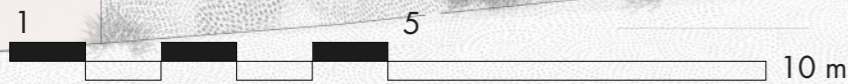

Utställningsvolym

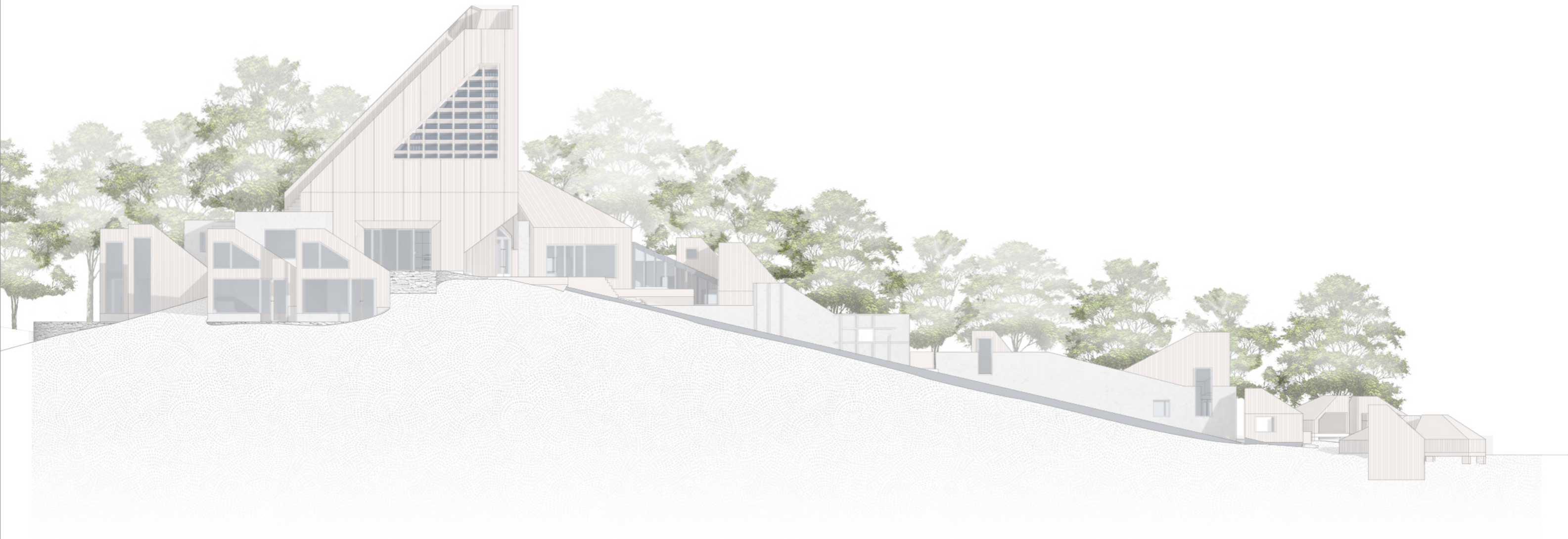
Fasad 1, väst 1-100

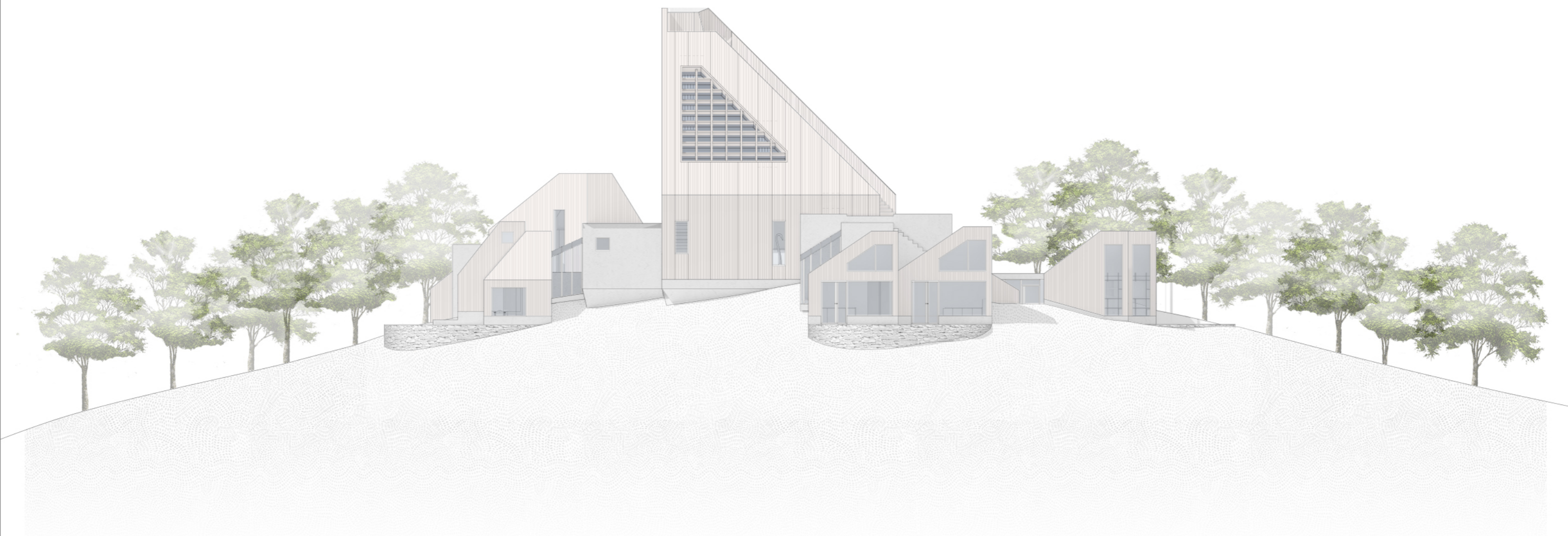
Fasad 2, syd 1-200

Fasad 3, norr 1-200

Fasad 4, öst 1-200

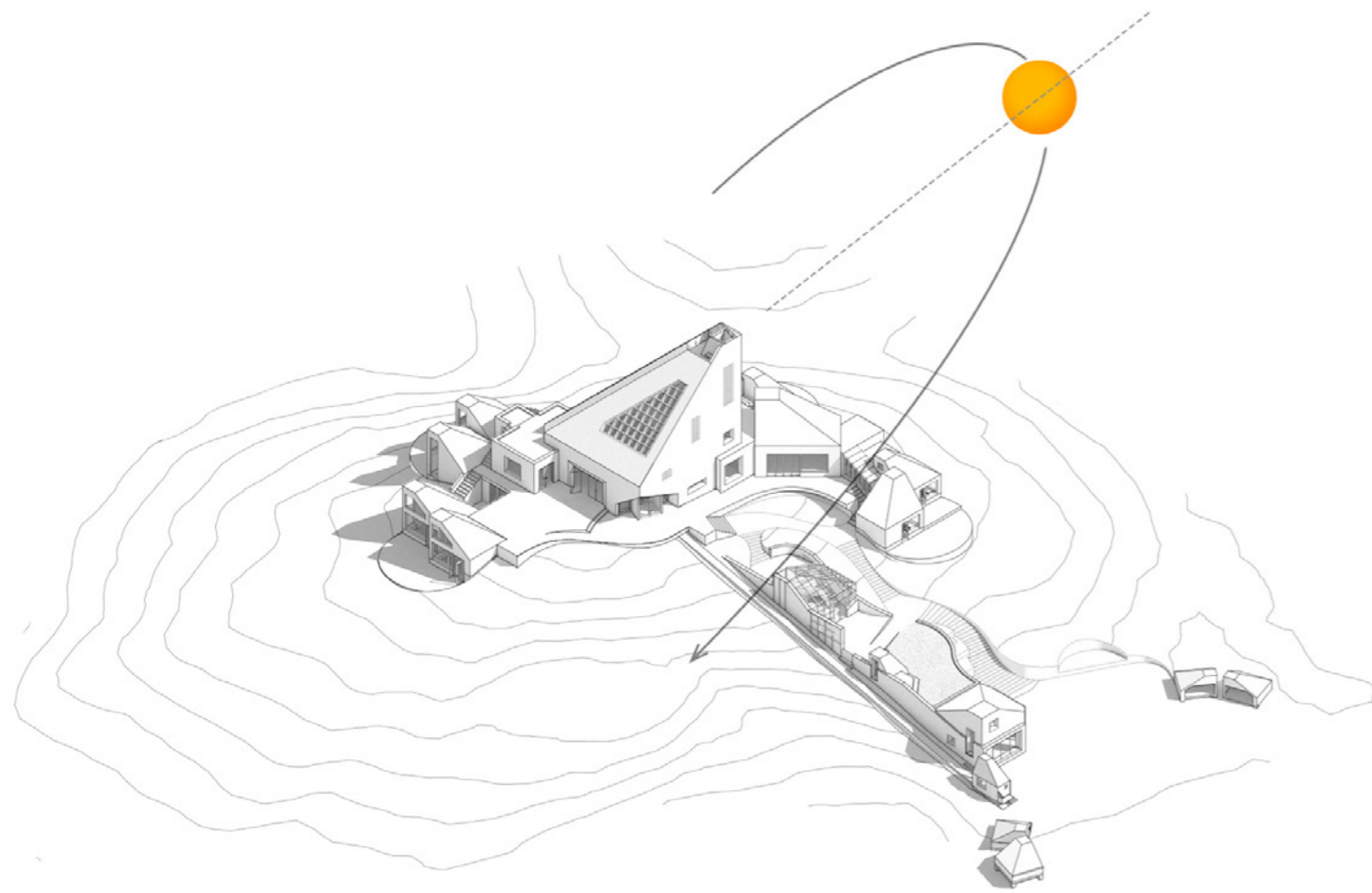

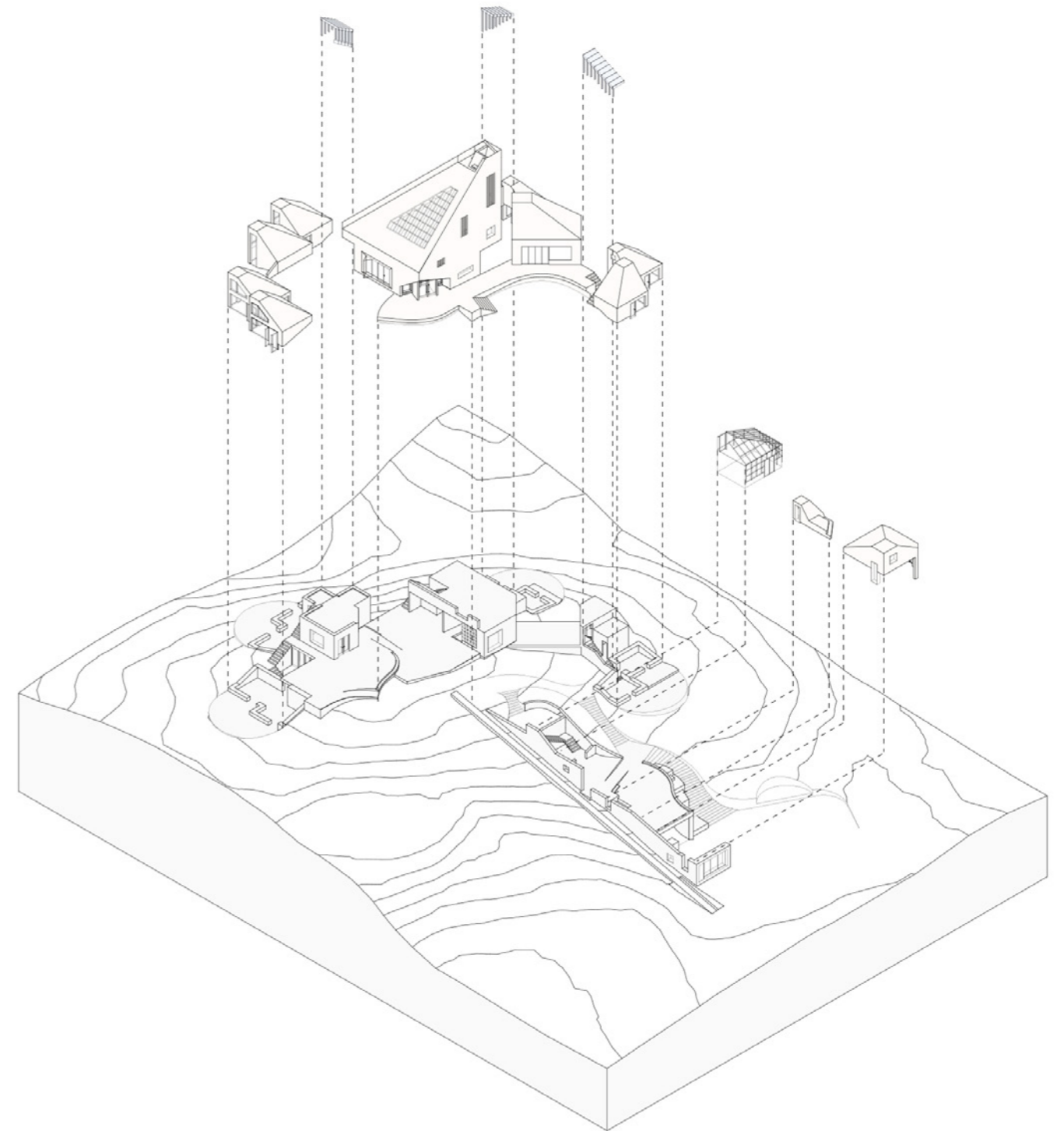

Diagram
Solljus

Lätt/tungt

Material

Genom hela projektet väljer jag att i första hand förhålla mig till trä och betong där den förstnämnda står för de lättare delarna och betongen för den tyngre grunden varpå träet vilar. Vid situationer då volymer behöver kopplas ihop introduceras transparenta zink och glasklädda passager som låter en se vad som sker bakom. Alla tre materialen är enkla och historiskt sett förekommande i området. Man skulle kunna argumentera för solida volymer av sten istället för just betong men jag anser att då förloras mycket av den enkla komposition som låter trävolymerna tala och ta plats. Betong är även ett material som kan te sig väldigt likt både i inomhus och utomhus-miljöer vilket gör det väldigt passande i det här fallet då de solida volymerna ofta korsar trävolymerna och däri skapar nya rum.

Vilken sorts träpanel valet faller på har inte varit helt lätt, nya rön kommer löpande vilket träslag som är bäst lämpat för olika ändamål och nya metoder för att säkra dess kvalitet och egenskaper över åren utvecklas. Både lärk och ceder skulle göra sig bra rent estetiskt, men lärk som ofta hämtas från Sibirien eller Japan, och Ceder från Kanada kräver långa transportsträckor och är i grunden inte så lokalt förankrat. Hybridlärk är en ny variant som kan odlas i Sverige men på grund av dess relativt nya introducering är beståndet varken stort eller så uppväxt.

Valet faller därför istället på furu, det är både lokalt förankrat och med moderna metoder för att säkerställa dess egenskaper över tid innehar det många av de fördelarna som övriga nämnda träslag har.

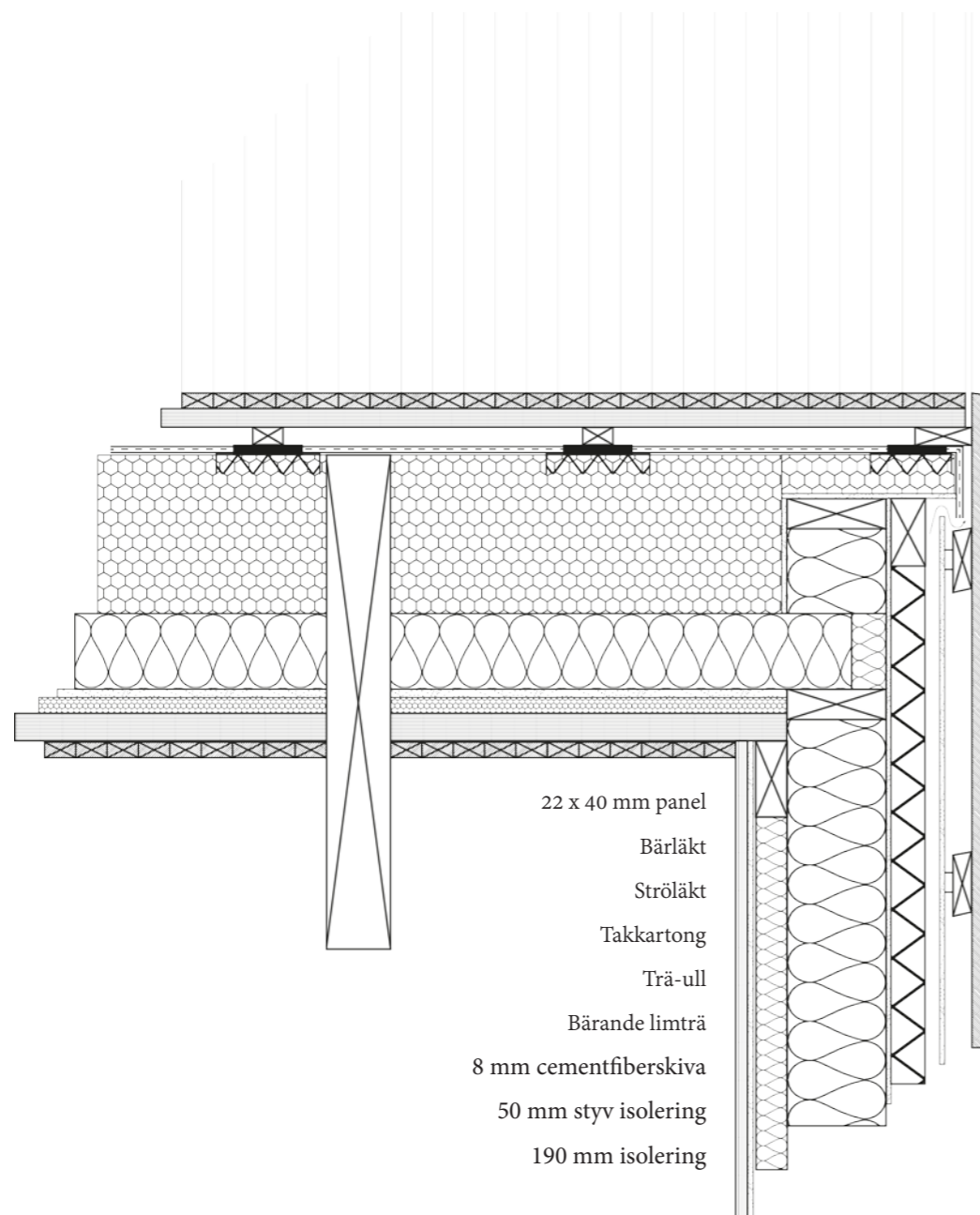

Foto Johannes Alm

Konstruktionsstudie

Fokus för det här projektet har inte varit att i konstruktionsdetaljer lösa alla de frågor som uppstår. Med det sagt har jag strävat efter att ändå komma fram till ett förslag där konstruktionen är påtänkt. Regeldimensioner och avstånd har influerat placering av öppningar och ett visst avståndstagande från alltför komplicerade lösningar har eftersökts.

Nedan finns en studie baserad på liknande projekt men anpassad efter de egenskaper som eftersöks i det här projektet.

Konstruktionsstudie, 1-10

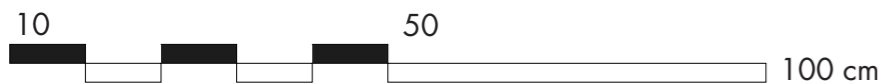

Bild 12, 13. Råå Day Care Center av Dorte Mandrup Arkitekter
Foto Adam Mørk

Det här projektet har en liknande lösning utåt men har invändigt valt att klä väggar och tak i gips. Med tanke på de exponerade takbjälkarna i mitt förslag krävs det därför en något modifierad lösning.

Reflektion

Det är alltid lätt att i efterhand förenkla och efterkonstruera en process. Men såhär på tryggt avstånd tycker jag mig uppleva en viss trygghet i gestaltning av rum och volymer. Jag anser också att jag i stort hållit mig sann till mina ursprungliga idéer.

Att påbörja det här projektet som ett sökande ser jag som ett lyckat val, det gav mig möjlighet att under processen alltmer definiera vad jag strävar efter och vilken roll jag själv tar i ett projekt som det här.

När det kommer till landskapsdesign skulle jag däremot verkligen uppskattat ett närmre samarbete med en landskapsarkitekt eller liknande. Med tanke på landskapets vikt i projektet och hur jag sökt komponera volymerna så att ett naturligt narrativ uppåt uppstod, insåg jag tidigt mina svårigheter där.

På grund av rådande världsomständigheter förlorades till stor del det bollande och diskuterande av idéer som annars sker naturligt i en studiomiljö, något jag verkligen saknat genom hela det här projektet. Jag har försökt kompensera för det med mer planerade samtal men den kreativa atmosfären har tyvärr inte varit densamma.

Istället för att ibland ta ett steg tillbaka och diskutera vissa val har det blivit att jag designat mig till lösningar på problem som kanske inte är så relevanta. Man skulle ha kunnat skala ner projektets olika utrymmen något för att fokusera på det fundamentala. Nu blev det ibland att jag fortsatte designa volymer och lösningar som kanske inte tillförde något till mitt grundkoncept. Jag kan förstå att min grundidé skulle kunnat framstå starkare och styrkts om jag fokuserat mindre på olika designlösningar runtomkring.

Hur som helst är jag nöjd med var resultatet till slut hamnade, undersökningen bjöd på oväntade fynd och jag hoppas att jag lyckats förmedla dem i en inte alltför stel och formell text. Mitt mål var från början att skapa en helhet där text, bilder och projekt alla bidrog till en vision. Det vill säga inte en text vars enda syfte är att förklara en ritning utan snarare en text som kan stå på egna meriter och samtidigt bidra till förståelsen av ett projekt.

Med den något poetiska infallsvinkel jag valde till det här projektet med lyrik och upplevelser, tillsammans med platsens rika historia vill jag tro att jag lyckats behålla en del av denna aspekt och samtidigt landa i ett relativt konkret och verklighetsförankrat förslag.

Foto Johannes Alm

Källor

- Bamford A. (2006). The Wow Factor: Global research compendium on the impact of the arts in education. Germany: Waxmann.
- Benedictsson, V. (1900) Folkklif och småberättelser. STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG
- De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening och Landsarkivet i Lund (1998) ALE Temanummer om LANDSKAPENS VAPENBILDER. BLOMS I LUND TRYCKERI AB
- Ekelund, W (2004) Samlade dikter. Atlantis Stockholm
- Emanuelsson U, Billqvist M, Lewan N, Bergendorff C, Nordell O m fl (1985) DET SKÅNSKA KULTURLANDSKAPET. Naturskyddsföreningen Skåne
- ENRD. European Network for Rural development <https://enrd.ec.europa.eu/>
- Hellspång, M & Löfgren, O. (1974) Land och stad: svenska samhällstyper och livsformer från medeltid till nutid. LiberLäromedel
- KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN HÖÖR. Sammanträdesprotokoll 2016-09-20 Angående förfallet av Hagstadstugan
- Lagerholm, T (2015) Frostavallen hotell och konferens säljs. Skånska Dagbladet 2015-09-16
- Mattsson, L. (2003). Skogens välfärdsekonomiska rekreationsvärde: Utgångspunkter och kunskapsläge samt forskningsbehov i Sydsverige. Mimeo, Inst f Sydsvensk Skogsvetenskap, SLU
- McQueen-Thomson D, James P & Ziaguras C. (2004). Promoting Mental Health and Wellbeing Through Community and Cultural Development
- OECD (2012), OECD Territorial Reviews: Skåne, Sweden 2012, OECD Territorial Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264177741-en>.
- Region Skåne (2020). Hur har det gått i Skåne? - Uppföljning av det regionala utvecklingsarbetet. <https://utveckling.skane.se/digitala-rapporter/huga/>
- Regional utvecklingsstrategi – Det öppna Skåne 2030 (2020) <http://www.skane.se/regionalutvecklingsstrategi>
- Rönneådalen Skånes Nordvästpassage. <http://skanes-nordvastpassage.se/>
- Skogssällskapets Förvaltnings AB (xxxx). Förstudie av området Frostavallen/Dagstorp
- Syrén, M. (2015). Han tjänar miljoner på utsatta flyktingar. Expressen 2015-01-19
The Scanian Landscape Foundation. <https://en.skanskalandskap.se/>
- Weimark, Henning & Weimark, Gunnar (1985). Atlas över skånes flora. Botaniska centralredaktionen i Lund(SBF-förlaget)
- Wetterberg, Gunnar (2017). Skånes historia. Del 3. Albert Bonniers Förlag

Bildkällor

- Bild 1. Häradscharta Skåne, från "Den skånska häradsindelningen", ur Ale 4/1998
- Bild 2. Skånes Häradscharta, <https://www.folkdansringen.se/skane/drakter/skane.htm>
- Bild 3. Karta mellanskåne, <https://www.lantmateriet.se>
- Bild 4. Karta Frostavallen, <https://www.lantmateriet.se>
- Bild 5. Karta Dagstorp, <https://www.lantmateriet.se>
- Bild 6. Karta namnlös plats, 55°59'49.7"N 13°31'50.6"E, <https://www.lantmateriet.se>
- Bild 7. Midsommarting i Frostavallen. Firma Hagblom-Foto. Sverige, 1956. Universitetsbiblioteket bildarkiv, Lunds universitet
- Bild 8. Nordisk sommarkväll av Richard Bergh, [https://sv.wikipedia.org/wiki/Fil:Nordisk_sommarkv%C3%A4ll_\(1889-1900\),_m%C3%A5lning_av_Richard_Bergh.jpg](https://sv.wikipedia.org/wiki/Fil:Nordisk_sommarkv%C3%A4ll_(1889-1900),_m%C3%A5lning_av_Richard_Bergh.jpg)
- Bild 9. Riola Parish Church av Alvar Aalto, <https://divisare.com/projects/329276-alvar-aalto-alba-deangelis-church-of-the-assumption-of-mary>
- Bild 10. Gammelstads kyrkstad i Norrbotten, https://sv.wikipedia.org/wiki/Kyrkstad#/media/Fil:Visitor_Centre_Bild_094.jpg
- Bild 11. Tjörnarps kyrkby, 1920-1950, från Tjörnarps sockengille
- Bild 12, 13. Råå Day Care Center av Dorte Mandrup Arkitekter, https://www.archdaily.com/570507/raa-day-care-center-dorte-mandrup-arkitekter/546fce27e58eced61f00047-dma_09_am-jpg?next_project=no